

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ
ЗА РАБОТЕЊЕТО
НА КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ
ВО 2020 ГОДИНА

комерцијална банка
аџ скопје

Скопје, февруари 2021 година

Содржина

I. УСЛОВИ ВО КОИ БАНКАТА ЈА ОСТВАРУВАШЕ СВОЈАТА АКТИВНОСТ	4
II. ОСТВАРУВАЊЕ НА БИЛАНСОТ НА КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ.....	8
III. ОСТВАРЕНИ ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТИ.....	12
IV. КОНСОЛИДАЦИЈА.....	14
V. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ И СУПЕРВИЗОРСКИ СТАНДАРДИ	17
VI. КРЕДИТИРАЊЕ НА СТОПАНСТВО	22
VII. ОДНОСИ СО СТРАНСТВО	24
VIII. ЛИКВИДНОСТ И ФИНАНСИСКИ ПАЗАР	24
IX. ТРЕЗОРСКО РАБОТЕЊЕ.....	26
X. РАБОТА СО НАСЕЛЕНИЕ.....	27
XI. ПЛАТЕН ПРОМЕТ СО ПРАВНИ ЛИЦА.....	29
XII. ПАЗАРНО УЧЕСТВО НА КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ ВО ВКУПНИ ДЕПОЗИТИ И КРЕДИТИ	31
XIII. ИНФОРМАТИЧКА ТЕХНОЛОГИЈА	31
XIV. МАРКЕТИНГ АКТИВНОСТИ.....	32
XV. АКТИВНОСТИ ЗА КОНТРОЛА НА УСОГЛАСЕНОСТА НА РАБОТЕЊЕТО НА БАНКАТА И СПРЕЧУВАЊЕ НА ПЕРЕЊЕ ПАРИ.....	33
XVI. ОРГАНИЗАЦИЈА И ПЕРСОНАЛ	34
XVII. ВНАТРЕШНА РЕВИЗИЈА.....	35
XVIII. ФИНАНСИСКО РАБОТЕЊЕ	35
XIX. УПРАВУВАЊЕ СО МРЕЖАТА НА ФИЛИЈАЛИ НА БАНКАТА.....	36
XX. ИЗВЕШТАЈ ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ ВО КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ.....	36
XXI. КОРПОРАТИВНА ОПШТЕСТВЕНА ОДГОВОРНОСТ	48
Прилог Организациона шема на Комерцијална банка АД Скопје	
Прилог Изјава согласно член 384-а од ЗТД	

Избрани показатели за работењето на Комерцијална банка АД Скопје

Избрани показатели за работењето на Комерцијална банка АД Скопје	31.12.2019	31.12.2020	Промена за периодот
Показатели на Билансот на состојба¹ (во милиони денари)			
Вкупна актива	123,018.1	132,583.6	7.8%
Нето-кредити на комитенти	50,644.2	50,740.0	0.2%
Исправка на вредност на кредити / посебна резерва	4,004.3	4,094.9	2.3%
Депозити од комитенти	107,409.3	116,603.7	8.6%
Капитал и резерви	13,242.7	13,899.1	5.0%
Нето-кредити/Депозити	47.2%	43.5%	-3.7 пп
Нето-кредити/Вкупна актива	41.2%	38.3%	-2.9 пп
Депозити од комитенти/Вкупна актива	87.3%	87.9%	0.6 пп
Солвентност			
Сопствени средства	11,409.3	11,954.7	4.8%
Адекватност на капиталот	16.59%	17.47%	0.88 пп
Квалитет на кредитното портфолио			
Учество на ризичните категории во вк. кред. изложеност:			
А	91.2%	90.4%	-0.8 пп
Б	5.2%	5.0%	-0.2 пп
В	1.0%	2.9%	1.9 пп
Г и Д	2.6%	1.7%	-0.9 пп
Стапка на ризичност на кредитното портфолио	3.35%	3.02%	-0.33 пп
Каматна маржа			
Нето каматната маржа (NIM) сведена на годишно ниво	2.27%	2.12%	-0.15 пп
Показатели за профитабилноста и ефикасноста			
Стапка на поврат на активата (ROA) пред оданочување	1.6%	1.6%	-
Стапка на поврат на капиталот (ROE) пред оданочување	15.0%	14.9%	-0.1 пп
Нето каматен приход ² /Вкупни приходи од работењето	53.2%	44.1%	-9.1 пп
Трошоци за плати/Вкупни приходи од работењето	22.0%	19.0%	-3.0 пп
Оперативни трошоци/Вкупни приходи	40.7%	36.0%	-4.7 пп

¹ Рекласифициран биланс на состојба за интерни потреби, на поединечна основа.

² Нето-приходите од камата се прикажани без вклучување на исправката на вредност на приходот од камата.

I. УСЛОВИ ВО КОИ БАНКАТА ЈА ОСТВАРУВАШЕ СВОЈАТА АКТИВНОСТ

Активностите на Банката во текот на 2020 година целосно беа обликувани од условите и начините со кои нашата и останатите земји се справуваа со ширењето на вирусот Ковид-19. Во март СЗО прогласи светска пандемија. Мерките коишто се преземаа на глобално ниво за спречување на неговото ширење се однесуваа на ограничување на движењето, одложување поголем број активности, значително отежнување на глобалните синџири на производство и логистика, промени на цените на финансиските инструменти и на примарните производи. Со цел да се поддржи економската активност во услови на примена на вонредни мерки за справување со Ковид-19, централните банки на најголемите економии пристапија кон значително олабавување на монетарните политики, а владите кон зголемување на фискалниот поттик.

Банката своето работење го реализираше во услови кога е прогласена вонредна состојба во Државата, почнувајќи од 18.03.2020 година, заклучно со 22.06.2020 година, и прогласена кризна состојба потоа. Во услови на здравствена и економска криза, надлежните институции изработија проекции за неповолните ефекти од кризата и во неколку наврати донесоа мерки за ублажување на последиците. Како резултат на тоа, макроекономските показатели во домашната економија главно се движеа во согласност со очекувањата. По позначителното забавување на растот на економијата во првата половина на годината, особено во вториот квартал (-14,9%), расположливите податоци за третиот квартал упатуваат на закрепнување, со помала стапка на пад од -3,3%, со што реалниот пад за трите квартали во однос на претходната година изнесува -5,9%. Сите останати параметри (депозити, девизни резерви, курс, кредитен раст, инфлација итн.) се во рамките на проектираното, освен нивото на јавниот долг кој бележи зголемување како резултат на мерките за поддршка на економијата.¹

1. Економскиот амбиент во Република С.Македонија во 2020 година го карактеризираат следните показатели²:

Показател	Период	Пораст/Намалување
Инфлација следена според индексот на трошоците на живот	Ø 2020 / Ø 2019	+1,2%
Физички обем на индустриско производство	I-XII 2020 / I-XII 2019	-9,5%
Обем на стокова размена Извоз = 6.633 мил.УСД Увоз = 8.709 мил.УСД Покриеност на увозот = 76,2% Трговски дефицит = 2.076 мил.УСД	I-XII 2020 / I-XII 2019	-7,7%
БДП	Трет квартал 2020	-3,3%

Кредитен рејтинг на РСМ: Рејтинг агенција	Тековен рејтинг	Претходен рејтинг (31.12.2019 година)
Fitch ratings (1)	ББ + негативен изглед	ББ +
Standard & Poor's (2)	ББ – стабилен	ББ – стабилен

- (1) Потврден на 16.05.2020 година и 14.11.2020, но со негативен изглед заради глобалната пандемија. Во извештајот, „Фич“ наведува дека банкарскиот систем има здрави основи и висока ликвидност. Системот е во добра кондиција и е подготвен за апсорбирање на кредитните загуби кои се очекувани во текот на кризата, но истовремено очекуваат оваа година да има и благ пораст на вкупните кредити.
- (2) Потврден на 07.03.2020, 16.05.2020 и 05.09.2020 година како резултат на стабилен банкарски систем, стабилноста на домашната валута, пристапот на земјата до меѓународните пазари на капитал и можноста за стабилизирање на нивото на долгот.

Според податоците на Министерството за финансии, јавниот долг во 2020 година изнесува 6.483,3 милиони евра или 59,5% од БДП.

¹ Извор: НБРСМ.

² Извор: ДЗС.

Во првото полугодие од 2020 година, Меѓународниот монетарен фонд (ММФ) го објави Извештајот за нашата земја, подготвен при носењето на одлуката за финансиска поддршка преку Инструментот за брзо финансирање. Во Извештајот е констатирано дека пред да започне пандемијата на Ковид-19, основите на македонската економија се оценети како здрави, што е видливо преку солидниот и дисперзиран економски раст, одржливата надворешна позиција, како и висококапитализираниот и ликвиден банкарски систем. Остварувањата и перформансите што ги има, како што е наведено во Извештајот, оставаат доволен простор банкарскиот систем да ги апсорбира евентуалните загуби заради корона-кризата, без притоа да биде загрозувана неговата стабилност.

2. Пазар на капитал

Вкупната вредност на реализиран промет на Македонската берза во извештајниот период достигна износ од над 266 милиони евра и бележи зголемување од 6,6% во однос на истиот период минатата година.

Во 2020 година тргувањето на Македонската берза се карактеризираше со:

- изразени ценовни флукуации како последица на влијанието на настаните и информациите поврзани со вирусот Ковид-19 и движењата на меѓународните пазари заради што и пазарната капитализација на котираните акционерски друштва забележа пад,
- промени во правилата на котација (воведување на дневните ценовни ограничувања, воведување нов механизам за автоматско стабилизирање на ценовните движења, воведување ново правило за автоматско времено прекинување на тргувањето со сите ХВ во рамките на еден трговски ден кога МБИ10 индексот ќе се промени за повеќе од 70% од важечките статички лимити, воведување годишен календар на настани, извршено е општо скратување на роковите за објава на финансиските извештаи и воведена е „Листа за набљудување“).

Сепак, и во овие новонастанати околности берзанското тргување се одвиваше редовно и уредно, а Берзата континуирано им обезбедуваше соодветни услуги на своите членки, издавачите и инвеститорите, како и на сите други субјекти коишто се директно или индиректно заинтересирани за непречено функционирање на македонскиот пазар на хартии од вредност. Во септември Берзата успешно го организираше првиот Инвеститорски ден на Берзата. Во рамките на регионалниот проект на ЕБОР за изготвување на инвестициски анализи на котираните компании, во кој учествува и Македонска берза, беа објавени иницијалните инвестициски анализи за Комерцијална банка АД Скопје (со препорака Buy), Алкалоид АД Скопје (со препорака Hold) и НЛБ банка АД Скопје (со препорака Hold) подготвена од страна на консултантската компанија WOOD & Company. Објавувањето на овие анализи влијаеше на динамизирање на тргувањето со овие акции и нивните ценовни движења.

Во извештајниот период Комисијата за хартии од вредност (КХВ) ги извршуваше редовните активности во врска со издавање дозволи и одобрувања на пазарните учесници.

3. Монетарната политика во 2020 година, во услови на новонастанатите ризици од ширењето на вирусната инфекција Ковид-19, забележа натамошно релаксирање, со цел да се поттикне кредитирањето. Во таа насока, беа донесени низа мерки, меѓу кои намалување на каматната стапка на благајничките записи во три наврати по 0,25 процентни поени - во јануари од 2,25% на 2,0%, во март од 2,0% на 1,75% и во мај од 1,75% на 1,5%. Исто така беше намалена и понудата на благајнички записи од 25 милијарди денари во март на 17 милијарди денари во април и на 10 милијарди денари во мај 2020 година, со цел да се овозможи одржување на кредитниот циклус и да се ублажат ефектите од негативниот шок врз домашната економија, особено врз ликвидноста на корпоративниот сектор, иако

ликвидносниот потенцијал со кој располагаат банките е висок. Каматната стапка на расположливите кредити преку ноќ исто така е намалена во два наврата од 2,75% на 2,5% и од 2,5% на 2,0%. Каматните стапки на расположливите депозити на 7 дена и преку ноќ, се задржаа на ниво од 0,3% и 0,15% соодветно. Референтната каматна стапка за пресметка на казнена камата во првото полугодие од 2020 година се намали од 2,25% на 1,5%.

Во делот на регулативата поврзана со банкарското работење, со цел ублажување на последиците од корона-кризата, НБРСМ донесе Уредба со законска сила за начинот на промена на договорни услови на кредитни изложености кај банките и штедилниците и соодветни измени на Одлуката за управување со кредитниот ризик и Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот. Покрај тоа, во извештајниот период донесени се нови Одлука и Упатство за спроведување на Одлуката за методологијата за управување со ликвидносниот ризик, со кои се воспоставува нов стандард за управување со ликвидносниот ризик и нова Одлука за начинот на утврдување поврзани лица и за лимитите на изложеноста.

Стапките на задолжителна резерва³ останаа непроменети и се како што следува:

Обврски (1)	Стапка на задолжителна резерва	Се применува од:
- во домашна валута	8%	11.09.2013
- во домашна валута со валутна клаузула	50%	01.05.2016 (2)
- во странска валута	15%	11.09.2013

(1) Исклучоци од овие стапки: обврски кон нерезиденти - финансиски друштва во странска валута со договорна рочност до една година = 13%, обврски по репо-трансакции во домашна валута = 0% и обврски кон физички лица и кон нерезиденти и нерезиденти финансиски друштва согласно одредени пропишани услови = 0%.

(2) Стапката е зголемена од 20% на 50% заради натамошно задржување на ниската склоност на економските субјекти за пласирање на овој вид депозити.

Народната банка не утврдува надомест на задолжителната резерва во денари, додека на задолжителната резерва во евра се утврдува надомест⁴ согласно пропишаната регулатива.

Банкарскиот систем на Република С. Македонија во извештајниот период ги задржа стабилноста и сигурноста што се одрази и врз пораст на депозитната база и кредитната активност во однос на 2019 година. Вкупните депозити бележат зголемување од 5,9%, а вкупните кредити бележат раст од 4,7% на годишно ниво.

На крајот од 2020 година, официјалните **девизни резерви** изнесуваат 3.359,8 милиони евра и во споредба со крајот на 2019 година, кога изнесувале 3.263 милиони евра, бележат зголемување за 3,0% или за 96,8 милиони евра, како резултат на издадената еврообврзница.

4. Во извештајниот период, **Комерцијална банка АД Скопје** својата активност ја остваруваше во согласност со Програмата на мерки и активности на деловната политика на Банката за тековната година, целите на Монетарната политика на НБРСМ и стратешките приоритети на Владата за тековниот период, така што продолжи успешно да ја извршува својата активност.

³ Извор: НБРСМ.

⁴ Надоместот се утврдува по стапка еднаква на каматната стапка на расположливиот депозит преку ноќ на Европската централна банка, којашто важела на последниот ден од периодот на исполнување. Доколку просечната дневна состојба на издвоените средства на Банката на девизната сметка во евра во МИПС е повисока од 5% од пресметаната задолжителна резерва во евра за целиот период на исполнување, на вишокот издвоени средства, се утврдува надомест по стапка еднаква на каматната стапка на расположливиот депозит преку ноќ на Европската централна банка, којашто важела на последниот ден од периодот на исполнување, намалена за 0,15 процентни поени. Доколку стапките на ЕЦБ се негативни, банките се должни да платат надомест на Народната банка. (Надоместот е воведен во октомври 2018 година – Службен весник бр.198/18)

*
* *

Потврда за рејтингот и успешното работење на Банката во текот на 2020 година се и добиените награди, и тоа:

- „Банка на годината во 2020 година“ во Република Северна Македонија од страна на престижниот финансиски магазин „The Banker“. Комерцијална банка е добитник на оваа награда по 8-ми пат. Таа се доделува на банките кои покажале успешни финансиски резултати, успех во целокупната деловна стратегија со кој оствариле конкурентска предност, унапредување и развој на технологијата и на производите и услугите, како и соодветен одговор на кризата наметната од Ковид-19,
- „Најдобар FX Провајдер во Република Северна Македонија“ (најдобар давател на услуги од областа на девизните пазари) од страна на угледниот светски магазин Global Finance, со седиште во Њујорк, САД, по 10-ти пат,
- Признание за „Distinguished Crisis Leadership in 2020“ (Истакнато кризно лидерство во 2020 година) од страна на угледниот магазин „Global Finance“. Признанието е резултат на максималните напори што ги вложи Банката во услови на пандемија за да ги задоволи потребите и да им помогне на своите клиенти, да ги заштити своите вработени и да обезбеди поддршка на општеството,
- „Most Active Issuing Bank in 2019 in North Macedonia“. Комерцијална по 14-ти пат е прогласена за најактивна банка во меѓународната трговија во земјава од страна на ЕБРД. Тимот за документарно работење на Комерцијална банка се потврдува како експерт во меѓународни рамки, промовирајќи го и понатаму реномето на Банката со својот висок степен на специфично стручно знаење и професионално искуство,
- „Commerzbank's STP Excellence Award“ за 2019 година како признание за брзината и квалитетот на меѓународните плаќања во континуитет. Commerzbank со оваа награда по трет пат го признава извонредниот квалитет во директната обработка на плаќањата од Комерцијална банка АД Скопје.

II. ОСТВАРУВАЊЕ НА БИЛАНСОТ НА КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

1. Извори на средства

Позначајните позиции во рамки на вкупните извори на средства на Банката во 2020 година ја покажаа следната динамика и структура:

Табела бр.1 - Преглед на позначајните позиции од пасивата на Банката
(во милиони денари)

	31.12.2019		31.12.2020		Индекс
	Износ	%	Износ	%	
1	2	3	4	5	6
Обврски по краткорочни и долгорочни кредити	834.5	0.7	574.6	0.4	68.9
Депозити	107,409.3	87.3	116,603.7	87.9	108.6
Обврски за тргување	0.4	-	5.7	-	1,570.1
Акционерски капитал и резерви ⁵	13,242.7	10.8	13,899.1	10.5	105.0
ПВР и останата пасива	1,531.2	1.2	1,500.5	1.2	98.0
ВКУПНА ПАСИВА	123,018.1	100.0	132,583.6	100.0	107.8

1.1. Обврски по краткорочни и долгорочни кредити

Вкупните обврски по кредити се намалени како резултат на отплатени доспеани рати од кредитните линии на ЕИБ I, III и IV, кредитната линија на Земјоделскиот кредитен дисконтен фонд – ИФАД 2, кредитната линија ЕБОР (порано администрирана од МИДФ), како и целосна отплата по основ на кредитните линии над 5 години кон Министерство за финансии (Општина Прилеп) и НБРСМ. Покрај отплатата на доспеани рати, во извештајниот период исто така се повлечени средства од кредитната линија ЕБОР – ИПА, за поддршка на конкурентноста на мали и средни претпријатија во износ од 1,5 милиони евра (94,6 милиони денари).

1.2. Вкупни депозити

Вкупните депозити со состојба 31.12.2020 година се зголемени во однос на 2019 година за 8,6%, или за 9.194,4 милиони денари. Зголемувањето на депозитите се должи на следните околности: зголемен број на депоненти – физички лица, како последица на затворањето на Еуростандард Банка, исплатата на еднократна финансиска помош од страна на Владата во два наврата во текот на 2020 година и влијанието на мерката за одложување на отплатата на кредитите за период од шест месеци заради што дел од средствата останаа на сметките на клиентите. Од аспект на рочната структура, главен двигател на порастот на вкупните депозити се депозитите по видување, во чии рамки најзабележителен е порастот на состојбата на денарските и девизните тековни сметки на домаќинствата и денарските тековни сметки на нефинансиските друштва. Од аспект на структурата според клиенти, најголем пораст е евидентен кај депозитите на домаќинства, додека од аспект на валутната структура значајно е дека денарските депозити бележат позабрзана динамика на пораст во однос на девизните.

⁵ За 2019 година со вклучена нераспоредена добивка во износ од 1.807 милиони денари и задржана добивка во износ од 323 милиони денари, за 2020 година со вклучена нераспоредена добивка во износ од 1.912 милиони денари и задржана добивка од 323 милиони денари и за планот за 2020 година вклучена задржана добивка во износ од 323 милиони денари и бруто планирана добивка во износ од 1.961 милиони денари.

Табела бр. 2 - Рочна и валутна структура на депозитите на Банката
(во милиони денари)

	31.12.2019		31.12.2020		Индекс
	Износ	%	Износ	%	4:2
1	2	3	4	5	6
Депозити по видување	56,579.9	52.7	66,469.3	57.0	117.5
Краткорочни депозити	34,422.3	32.0	33,043.6	28.3	96.0
Долгорочни депозити	16,407.1	15.3	17,090.8	14.7	104.2
ВКУПНО ДЕПОЗИТИ	107,409.3	100.0	116,603.7	100.0	108.6
Денарски депозити	59,877.4	55.7	66,002.5	56.6	110.2
Девизни депозити	47,531.9	44.3	50,601.2	43.4	106.5
ВКУПНО ДЕПОЗИТИ	107,409.3	100.0	116,603.7	100.0	108.6

Табела бр.3 - Структура на депозитите според клиенти
(во милиони денари)

	31.12.2019		31.12.2020		Индекси
	Износ	%	Износ	%	4:2
1	2	3	4	5	6
<i>Депозити според клиенти</i>					
- нефинансиски друштва	24,221.0	22.6	27,691.3	23.8	114.3
- држава	465.4	0.4	516.0	0.4	110.9
- непрофитни институции	2,073.5	1.9	2,379.8	2.0	114.8
- финансиски друштва	1,741.0	1.6	1,644.2	1.4	94.4
- домаќинства	77,232.2	71.9	82,900.3	71.1	107.3
- нерезиденти	1,676.2	1.6	1,472.1	1.3	87.8
ВКУПНО ДЕПОЗИТИ	107,409.3	100.0	116,603.7	100.0	108.6

1.3. Акционерскиот капитал и резервите бележат зголемување во однос на 31.12.2019 година, како резултат на зголемување на резервниот фонд за 553 милиони денари согласно Одлука од Собранието на акционери⁶ за распределба на добивката остварена во 2019 година.

2. Средства

Динамиката на вкупната актива на Банката е во согласност со движењето на вкупните извори на средства. Зголемувањето на вкупната актива во најголем дел се должи на зголемувањето на вложувањата во хартии од вредност и позицијата парични средства и депозити во НБРСМ, додека пласманите во и краткорочните кредити во други банки бележат најголемо намалување. Кредитите на комитенти се задржаа на ниво на 2019 година, при што долгорочните кредити забележаа пораст од 3,4%, главно по основ на кредитирање на секторот држава, додека краткорочните кредити забележаа намалување кое го вклучува и ефектот од извршените отписи согласно регулативата од НБРСМ. Во услови на негативни економски последици заради прогласената пандемија со ковид-19, Банката продолжи да пласира средства во должнички ХВ кои носат поволни приноси, со што позначително се зголемува учеството на позицијата вложувања во хартии од вредност во вкупната актива. Најголем дел од средствата се пласирани во Државни обврзници во денари со рочност над три месеци, како и во македонски еврообврзници.

⁶ Собранието на акционери се одржа на 02.04.2020 година.

Табела бр.4 - Преглед на ставките од Активата на Банката

(во милиони денари)

	31.12.2019		31.12.2020		Индекс
	Износ	%	Износ	%	4:2
1	2	3	4	5	6
Парични средства и депозити во НБРСМ	48,724.8	39.6	49,686.2	37.5	102.0
Пласмани во, и краткорочни кредити на други банки	4,692.9	3.8	1,021.1	0.8	21.8
Кредити на комитенти (нето)	50,644.2	41.2	50,740.0	38.3	100.2
Вложувања во хартии од вредност	13,591.3	11.0	25,303.1	19.1	186.2
Вложувања во придружни друштва	289.7	0.2	324.1	0.2	111.9
Постојани средства	2,810.5	2.3	2,837.5	2.1	101.0
Активни временски разграничувања и останата актива	2,264.7	1.9	2,671.6	2.0	118.0
Вкупна актива	123,018.1	100.0	132,583.6	100.0	107.8

2.1. Позицијата парични средства и депозити во НБРСМ бележи зголемување во износ од 961,4 милиони денари или 2,0%, главно како резултат на повеќе пласирани денарски депозити во НБРСМ во однос на 31.12.2019 година, зголемена состојба на девизните тековни сметки во странство, зголемен износ на издвоена задолжителна резерва во девизи што е резултат на движењето на девизните депозити во пресметковниот период и др. Наспрема тоа, намалена е состојбата на запишаните благајнички записи⁷ и состојбата на сметката на Банката.

2.2. Пласманите во, и краткорочни кредити на други банки бележат намалување за 78,2% во однос на 31.12.2019 година како резултат на продолжување со активностите за реструктурирање на активата во странска валута започнато во минатата година, со цел да се обезбедат поголеми приноси преку пласирање средства во должнички хартии од вредност.

2.3. Кредитите на комитенти, како најголема ставка во вкупната актива, на нето-основа бележат пораст од 95,8 милиони денари. Порастот на нето-кредитите во извештајниот период главно е резултат на зголемените редовни бруто-кредити од кои најголем дел се однесува на секторот држава заради одобрени долгорочни кредити на локална самоуправа (Град Скопје), како и зголемени долгорочни кредити на физички лица (главно станбени и потрошувачки денарски кредити) и на нефинансиски друштва, кои бележат помал пораст. Во текот на 2020 година е значајно учеството на Банката, заедно со уште пет банки во кредитирањето на Министерството за финансии за потребите на буџетско финансирање во износ од 60 милиони евра, кој кредит е отплатен на крајот од годината, како и учество со 18,5 милиони евра во синдициран заем за финансирање на изградбата на трговскиот центар East Gate Mall. Сомнителните и спорни побарувања бележат намалување, главно заради ефектот на извршените отписи согласно Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик. Исправката на вредност на кредитите е зголемена во однос на декември 2019 година за 2,3% или за 90,6 милиони денари, што претставува нето-ефект од извршените отписи и нето дополнителната исправка на вредност. Износот на извршениот отпис во извештајниот период е 750,3 милиони денари (по основ на главен долг и други побарувања, без камата).

⁷ Ова се должи на донесените одлуки за намалување на каматните стапки и износот на благајничките записи коишто банките можат да ги запишат кај Народната банка.

Табела бр.5 - Преглед на вкупните кредити

(во милиони денари)

		31.12.2019		31.12.2020		Индекс
		Износ	%	Износ	%	
1		2	3	4	5	6
Нето-кредити	Краткорочни кредити, достасани и сомнителни и спорни побарувања	10,645.1	21.0	9,369.3	18.5	88.0
	Долгорочни кредити	39,999.1	79.0	41,370.7	81.5	103.4
	Вкупно нето-кредити	50,644.2	100.0	50,740.0	100.0	100.2
Бруто-кредити	Вкупно редовни кредити (бруто)	51,035.8	100.8	51,476.3	101.5	100.9
	Вкупно доспеани и сомнителни побарувања (бруто)	3,612.7	7.1	3,358.6	6.6	93.0
	Исправка на вредност/Посебна резерва	-4,004.3	-7.9	-4,094.9	-8.1	102.3
	Вкупно нето-кредити	50,644.2	100.0	50,740.0	100.0	100.2

Табела бр.6 - Валутна структура на вкупните кредити

(во милиони денари)

		31.12.2019		31.12.2020		Индекс
		Износ	%	Износ	%	
1		2	3	4	5	6
1	Денарски кредити	30,238.2	59.7	31,322.9	61.7	103.6
2	Девизни кредити	4,171.6	8.2	3,737.4	7.4	89.6
3	Денарски кредити со девизна клаузула	20,238.7	40.0	19,774.6	39.0	97.7
4	Исправка на вредност/Посебна резерва	-4,004.3	-7.9	-4,094.9	-8.1	102.3
	Вкупно нето-кредити	50,644.2	100.0	50,740.0	100.0	100.2

2.4. Портфолиото на хартии од вредност бележи зголемување од 11.711,8 милиони денари, кое во најголем дел се должи на поволните приноси од овие инвестиции. Носители на порастот се хартиите од вредност чувани до достасување заради новозапишани континуирани државни обврзници, како и новозапишани еврообврзници⁸. Вложувањата во хартии од вредност по објективна вредност преку Билансот на успех, определени како такви при почетно признавање бележат пораст како резултат на пазарното вреднување на уделите на КБ Публикум Инвест балансиран и паричен. Наспрема тоа, ХВ за тргување бележат намалување во износ од 151,9 милиони денари заради продажбата на акции од TIRANA BANK SH.A. Albania, додека хартиите од вредност расположливи за продажба бележат намалување како резултат на помал износ на запишани од доспеани државни записи во денари и со валутна клаузула. Во рамките на позицијата ХВ расположливи за продажба се вклучени и вложувањата во подружници во износ од 12,7 милиони денари.

2.5. Вложувањата во придружни друштва бележат зголемување од 11,9% како резултат на евидентиран удел во добивката на друштвото за управување со пензиски фондови КБ Прво пензиско друштво АД Скопје во износ од 67,6 милиони денари и корекција на сметководствената вредност со примена на „методот на главнина“ по основ на исплатена дивиденда за 2019 година од Друштвото во износ од 33,2 милиони денари.

⁸ Со укинувањето на Одлуката за условите што треба да ги исполнуваат хартиите од вредност во странство во кои може да вложува овластена банка, се овозможи Банката да вложува во хартии од вредност издадени за странските пазари, кои во моментот нудат задоволителен принос.

2.6. Постојаните средства бележат зголемување од 1,0% како резултат на вложувања во компјутерска и друга опрема, мебел, набавка на софтвер и извршени градежни работи. Покрај набавката, во извештајниот период е пресметана и амортизација и извршено е расходување на мебел и компјутерска опрема.

2.7. Позицијата АВР и останата актива бележи зголемување кај позицијата побарувања по недостасана камата, како и кај побарувањата по основ на предвремена исплата на декемвриските пензии од средства на Банката. Имено, со цел да се придонесе за поголема ликвидност на Државата и да се излезе во пресрет на барањата на ризичната група население во услови на сериозната опасност од ширењето на Ковид-19, Банката почнувајќи од месец март 2020 вршеше предвремена исплата на пензии од сопствени средства согласно насоките од НБРСМ и Владата. Во декември се исплатени 1.321 милиони денари или за 187,5 милиони денари повеќе во однос на декември 2019 год. Средствата се во целост уплатени од Фондот за ПИОМ на 05.01.2021 година. Наспрема тоа, преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања кои имаат учество од 0,9% во оваа позиција, бележат намалување во однос на декември 2019 година како резултат на: продажба на имот и евидентирано 20% оштетување на преземениот имот согласно регулативата на НБРСМ. Исто така, во извештајниот период е преземен имот по основ на ненаплатени побарувања.

III. ОСТВАРЕНИ ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТИ

Во периодот од 01.01, до 31.12.2020 година Банката од своето работење оствари **брuto позитивен финансиски резултат** во износ од 2.067,2 милиони денари, наспроти 1.986,8 милиони денари остварена брuto-добивка во 2019 година. Данокот на добивка во 2020 година изнесува 155,2 милиони денари. Нето-добивката за 2020 година изнесува 1.912,0 милиони денари. Остварената добивка пред исправка на вредност, која претставува показател за оперативната способност на Банката да ги покрива расходите од работењето, е за 32,4% поголема во однос на минатата година, што главно произлегува од зголемувањето на останатите приходи, односно приходите од капитална добивка од продажба на преземен имот по основ на ненаплатени побарувања од клиентите Прототип ДООЕЛ Скопје, Технометал Вардар АД Скопје и ФКН Неготино. Нето-исправката на вредност на финансиските средства пресметана по методологија на НБРСМ, заклучно со 31.12.2020 година, изнесува 1.369,7 милиони денари и во однос на истиот период минатата година, кога изнесуваше 588,5 милиони денари, бележи зголемување за повеќе од двапати како резултат на вложување на состојбата на корпоративното кредитно портфолио, при што Банката изврши определена антиципација на очекуваното вложување на кредитното портфолио и за 2021 година, особено во секторите на угостителството и туризмот. Позитивниот резултат од работењето, Банката го оствари во услови на прогласена вонредна состојба во Државата заради пандемијата со Ковид-19 во периодот март-јули, и прогласена кризна состојба потоа. Во изминатиот период Банката преземаше интензивни активности и во целост го прилагоди своето работење со донесените препораки и уредби од Владата заради заштита на здравјето на вработените и клиентите, како и со измените на регулативата поврзана со управувањето со кредитниот ризик и останатите одлуки донесени од страна на Народната банка, кои беа креирани пред сè за да ги заштитат клиентите на банките кои се директно погодени од кризата. Исто така, со цел да го заштити здравјето на вработените и на клиентите, во Банката беа преземени бројни организациско-технички активности, кои обезбедија континуитет на деловните операции и овозможија достапност на услугите на безбеден начин. И покрај тоа што е укината вонредната состојба и престана важноста на голем број од рестриктивните мерки, неповолната состојба со Ковид-19 продолжува и во следниот период, заради што од страна на Владата е донесена Одлука за продолжување на рокот на постоење кризна состојба во Државата до 30.06.2021 година.

Табела бр.7 - Преглед на основните позиции на билансот на успех
(во милиони денари)

	Остварено 01.01.-31.12.2019	Остварено 01.01.-31.12.2020	Индекс 3:2
1	2	3	4
1. Нето-приходи од камата	2,340.2	2,380.0	101.7
2. Нето-приходи од провизии и надомести	947.2	892.2	94.2
3. Нето курсни разлики	118.1	165.1	139.8
4. Останати приходи*	992.2	1,956.6	197.2
5. Вкупно приходи од работењето (1+2+3+4):	4,397.6	5,393.9	122.7
6. Вкупни административни трошоци	1,530.1	1,674.0	109.4
7. Останати расходи	260.3	269.1	103.4
8. Вкупно расходи од работењето (6+7):	1,790.4	1,943.1	108.5
9. Добивка пред исправка на вредност (5-8):	2,607.2	3,450.8	132.4
10. Исправка на вредност на финансиски средства	2,926.6	3,087.7	105.5
11. Ослободување на исправката на вредност	2,310.7	1,708.5	73.9
12. Исправка на вредност на нефинансиски средства	4.5	4.4	97.8
Добивка пред оданочување (9-10+11-12)	1,986.8	2,067.2	104.0
Данок од добивка	180.0	155.2	86.2
Нето – добивка	1,806.8	1,912.0	105.8

*со вклучени наплатени претходно отпишани побарувања

Нето-приходите од камата претставуваат основна компонента во формирањето на вкупните приходи од работењето и истите бележат зголемување од 1,7% во однос на истиот период од минатата година, главно како резултат на зголемувањето на приходите од камата остварени од секторите домаќинства и држава. Ова е реализирано во услови на континуиран тренд на намалување на активните каматни стапки, при намалена понуда и каматни стапки на благајничките записи, како една од мерките поврзани со здравствената криза.

Нето-приходите од провизии и надоместоци на 31.12.2020 година во однос на истиот период од минатата година бележат намалување од 5,8%. Ова намалување е остварено како резултат на намалениот обем на работа, поголемо користење на електронското банкарство од страна на клиентите, каде се работи со намалени надоместоци во однос на користење хартиени налози, како и заради укинати надоместоци за електронско банкарство за физички лица во периодот на постоење вонредна состојба заради ковид-кризата.

Вкупниот износ на **останатите приходи** бележи зголемување од 97,2% во однос на истиот период минатата година како резултат на зголемените приходи од капитални вложувања и капитална добивка и поголемиот износ на наплатени претходно отпишани побарувања.

Со состојба 31.12.2020 година, **приходите од капитални вложувања и капитална добивка** се состојат од: приходи од вложувања во подружници (дивиденда од КБ Публикум Инвест) во износ од 17 милиони денари, приходи од дивиденди (дивиденда од Mastercard International USA, Македонска берза АД Скопје и Клириншка куќа КИБС) во износ од 5,7 милиони денари, удел во добивката на придруженото друштво КБ Прво пензиско друштво во износ од 67,6 милиони денари, капитална добивка реализирана од продажба на преземени средства во износ од 1.334,4 милиони денари и капитална добивка од продажба на недвижности и опрема во износ од 8,5 милиони денари. Најголем дел од приходите по основ на капитална добивка реализирана од продажба на недвижен имот и опрема во 2020 година се однесуваат на продажба на имот од должниците Технометал

Вардар, Прототип ДООЕЛ Скопје и ФКН Неготино. Во 2019 година од продажба на преземен имот се реализирани значително помали приходи од капитална добивка во износ од 396,8 милиони денари.

Наплатените претходно отпишани побарувања во периодот јануари-декември 2020 година изнесуваат 414,7 милиони денари, наспрема 385,7 милиони денари во 2019 година, и бележат зголемување од 7,5% што главно произлегува од побарувања по кредити на правни лица. Од вкупниот износ на наплатени отпишани побарувања 321,6 милиони денари се побарувања по кредити на правни лица, 45,5 милиони денари се наплатени претходно отпишани побарувања по потрошувачки и станбени кредити, 21,1 милиони денари по тековни сметки, 18,5 милиони денари по банкарски картички, а остатокот од платен промет во земјата и останато.

Останатите расходи бележат зголемување од 3,4% во однос на истиот период минатата година. Позначително се зголемени премиите за осигурување депозити заради зголемувањето на депозитната база.

Вкупните општи административни трошоци и амортизацијата бележат зголемување од 9,4% во однос на 2019 година, главно како резултат на зголемените трошоци за спонзорства и донации. Имено, во услови на пандемија, Банката издвои значителен износ за донација во областа на спортот по претходно доделен ваучер од Агенцијата за млади и спорт, со што Банката согласно Законот за данок на добивка има право на даночно ослободување во висина на износот на донацијата. Покрај тоа, заради новонастанатите околности предизвикани од кризата со Ковид-19, поголем акцент беше ставен на реализација на хуманитарни проекти, при што се реализирани значителни донации на финансиски средства и опрема за Министерството за здравство, Универзитетската клиника за инфективни болести и Институтот за јавно здравје. Исто така се зголемени и трошоците за амортизација, за компјутерска опрема заради прилагодување за работа од дома и за хигиена и ангажирање редари согласно ковид-мерките.

Исправката на вредност на финансиски средства (на бруто-основа) изнесува 3.087,7 милиони денари. **Ослободувањето на исправката на вредност на финансиски средства** (на бруто-основа) заклучно со 31.12.2020 година изнесува 1.708,5 милиони денари.

Исправката на вредност на нефинансиски средства заклучно со 31.12.2020 година изнесува 4,4 милиони денари и во најголем дел се однесува на прокнижена исправка на вредност на преземен имот заради сведување на неговата вредност на нула согласно регулативата на НБРСМ и прокнижено 20% оштетување од нето-вредноста на дел од средствата преземени по стапување во сила на новата Одлука за сметководствен и регулаторен третман на преземениот имот.

IV. КОНСОЛИДАЦИЈА

Банката изработува и консолидирани финансиски извештаи во кои е вклучена нејзината подружница КБ Публикум Инвест АД Скопје („КБ Публикум“) (во консолидираните ФИ именувани како „Групата“).

Подружницата е правно лице, контролирано од друго правно лице - Банката, позната како матично претпријатие - матична банка. Финансиските извештаи на подружницата КБ Публикум, се вклучени во консолидираните финансиски извештаи од датумот кога започнува контролата, до моментот кога контролата престанува. Подружницата КБ Публикум има дозвола за основање и управување со отворени и затворени инвестициони фондови. Друштвото управува со четири отворени инвестициони фондови, КБ Публикум – балансиран, КБ Публикум – обврзници, КБ Публикум – паричен и КБ Публикум – МБИ 10. Овие фондови немаат статус на правно лице и не извршуваат специфични активности.

Финансиски извештаи на групата

Податоците во финансиските извештаи на Групата се изготвени во согласност со Законот за трговски друштва, Законот за банки, подзаконската регулатива пропишана од страна на НБРСМ, како и во согласност со Одлуката за методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиски извештаи и Одлуката за видовите и содржината на финансиските извештаи на банките пропишани од страна на НБРСМ.

**Табела бр. 8 - Актива на Комерцијална банка АД Скопје на консолидирана основа
(во милиони денари)**

	31.12.2019		31.12.2020		Индекс
	Износ	%	Износ	%	4:2
1	2	3	4	5	6
Парични средства и депозити во НБРМ	48,724.9	39.6	49,686.2	37.5	102.0
Пласмани во, и краткорочни кредити на други банки	4,692.9	3.8	1,021.1	0.8	21.8
Кредити на комитенти	50,644.2	41.2	50,740.0	38.3	100.2
Вложувања во хартии од вредност	13,597.0	11.1	25,312.1	19.1	186.2
Вложувања во придружни друштва	289.6	0.2	324.1	0.2	111.9
Постојани средства	2,812.7	2.3	2,840.3	2.1	101.0
Активни временски разграничувања и останата актива	2,270.2	1.8	2,676.8	2.0	117.9
ВКУПНА АКТИВА	123,031.5	100.0	132,600.6	100.0	107.8

**Табела бр. 9 - Пасива на Комерцијална банка АД Скопје на консолидирана основа
(во милиони денари)**

	31.12.2019		31.12.2020		Индекс
	Износ	%	Износ	%	4:2
1	2	3	4	5	6
Обврски по краткорочни и долгорочни кредити	834.5	0.7	574.6	0.4	68.9
Депозити	107,332.9	87.2	116,508.5	87.9	108.5
Обврски за тргување	0.4	-	5.7	-	1,570.1
Акционерски капитал и резерви*	13,323.0	10.8	13,997.1	10.6	105.1
ПВР и останата пасива	1,540.7	1.3	1,514.7	1.1	98.3
ВКУПНА ПАСИВА	123,031.5	100.0	132,600.6	100.0	107.8

**Табела бр. 10 - Биланс на успех на Комерцијална банка АД Скопје на консолидирана основа
(во милиони денари)**

	Остварено 01.01.-31.12.2019	Остварено 01.01.-31.12.2020	Индекс 3:2
1	2	3	4
1. Нето-приходи од камата	2,341.5	2,381.2	101.7
2. Нето-приходи од провизии и надомести	999.0	957.0	95.8
3. Нето курсни разлики	118.0	165.1	139.8
4. Останати приходи*	976.8	1,938.7	198.5
5. Вкупно приходи од работењето (1+2+3+4):	4,435.3	5,442.0	122.7
6. Вкупни административни трошоци	1,540.9	1,685.5	109.4
7. Останати расходи	263.2	273.5	103.9
8. Вкупно расходи од работењето (6+7):	1,804.1	1,959.0	108.6
9. Добивка пред исправка на вредност (5-8):	2,631.2	3,483.0	132.4
10. Исправка на вредност на финансиски средства	2,926.6	3,087.7	105.5
11. Ослободување на исправката на вредност	2,310.7	1,708.4	73.9
12. Исправка на вредност на нефинансиски средства	4.5	4.4	97.5
Добивка пред оданочување (9-10+11-12)	2,010.8	2,099.3	104.4
Данок од добивка	184.0	160.2	87.1
Нето - добивка	1,826.8	1,939.1	106.1

Финансиските извештаи на Групата се прикажуваат како за поединечна банка (како Групата да е едно правно лице). При изработување на финансиските извештаи на Групата, се врши отстранување/елиминирање на: сметководствената вредност на вложувањето на матичната банка и делот на матичната банка во капиталот на подружницата, се отстрануваат во целост салдата, трансакциите, приходите и расходите во рамки на групата и се отстрануваат добивките и загубите од трансакции во рамки на групата, кои се признаваат во средствата.

Банката не изработува финансиски проекции на билансот на состојба и билансот на успех на консолидирана основа заради тоа што вкупната актива на подружницата е помала од 1% од активата на матичната Банка.

Неконтролирано учество

Неконтролирано учество (или т.н. „малцинско учество“) е оној дел од добивката на подружницата кој не е во сопственост на матичната Банка. Неконтролираното учество се мери според неговото пропорционално учество во добивката на стекнатиот ентитет.

Консолидирана супервизија

Групата не е предмет на консолидирана супервизија од страна на НБРСМ, согласно Одлуката за консолидирана супервизија.

Подружницата не е предмет на консолидирана супервизија заради тоа што вкупната актива на подружницата е помала од 1% од активата на матичната Банка.

Адекватност на капиталот

Согласно Одлуката од НБРСМ за консолидирана супервизија, доколку вкупната актива на подреденото лице е помала од 1% од активата на матичното лице, подреденото лице нема да се вклучи во консолидираните финансиски извештаи за потребите на консолидираната супервизија. Врз основа на погоре наведеното, стапката на адекватност на капиталот не се утврдува на консолидирана основа.

Управување со ризици

Современиот концепт на банкарското работење во услови на пазарна економија не може да се замисли без адекватен пристап и управување со ризиците, како и ригорозно придржување кон законски пропишаните супервизорски стандарди, кои се основни предуслови за успешно работење на секоја банка. Управувањето со ризиците Групата го заснова на Стратегијата за преземање и управување со ризиците и утврдените политики за управување со одделните ризици, при што Групата доследно ги почитува лимитите за изложеност на ризик согласно законската регулатива и интерните лимити за изложеност на ризик.

Консолидирана годишна сметка

Групата изработува Консолидирана годишна сметка согласно Законот за трговски друштва. Финансиските информации обелоденети во годишниот извештај за работата, се конзистентни во сите аспекти, со консолидираната годишна сметка на Групата и со финансиските информации обелоденети во ревидираните консолидирани финансиски извештаи на Групата.

Табела бр. 11 - Процент на учество на Банката во подружници

Назив на подружниците и на придружените друштва	Земја	во %			
		Процент на учество во сопственоста		Процент на право на глас	
		2019	2020	2019	2020
КБ ПУБЛИКУМ ИНВЕСТ АД Скопје	Република Северна Македонија	64.29%	64.29%	64,29%	64.29%

V. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ И СУПЕРВИЗОРСКИ СТАНДАРДИ

Современиот концепт на банкарското работење во услови на пазарна економија не може да се замисли без адекватен пристап и управување со ризиците, како и ригорозно придржување кон законски пропишаните супервизорски стандарди, кои се основни предуслови за успешно работење на секоја банка. Управувањето со ризиците Комерцијална банка АД Скопје го заснова на Стратегијата за преземање и управување со ризиците и утврдените политики за управување со одделните ризици, при што Банката доследно ги почитува лимитите за изложеност на ризик согласно законската регулатива и интерните лимити за изложеност на ризик.

1. Во рамки на управувањето со кредитниот ризик беа преземени интензивни активности за усогласување со донесените прописи во вонредни услови. Како резултат на донесените Одлука за изменување и дополнување на Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик на НБРСМ и Уредбата со законска сила за начинот на промената на договорните услови на кредитните изложености кај банките и штедилниците, со цел ублажување на последиците од пандемијата со ковид-19, во извештајниот период е извршена промена на критериумот за премин во нефункционално побарување од 90 на 150 дена и овозможени се измени во договорните услови за одобрените кредитни изложености кои немаат третман на реструктурирање (продолжување на рокот на достасување на одобрените кредити, како и на дозволените пречекорувања на кредитни картички и тековни сметки). За кредитните изложености кон физички лица Банката објави јавна понуда за можностите кои беа понудени во вонредни услови како прв сет мерки, како и втор сет мерки за клиентите кои исполнуваат определени услови, додека за правните лица беше применет индивидуален пристап за олеснување на договорните услови. Вкупно, со

првиот сет мерки е опфатена изложеност од 25.080,2 милиони денари, што претставува 17% од вкупната изложеност на Банката со состојба на 31.12.2020 година. Со вториот сет мерки е опфатена изложеност од 7.174,0 милиони денари, односно 5% од вкупната изложеност со состојба на 31.12.2020 година. Анализата на ефектот на кризата во секторите кај правните лица овозможи Банката да ги идентификува секторите кај кои е забележан поизразен негативен ефект во работењето. Како најпогодени сектори се идентификувани објекти за сместување (хотелски капацитети) и сервисни дејности со храна, транспорт и складирање и преработувачката индустрија.

Анализата на класификацијата на ризичната актива на Банката покажува:

- Со состојба 31.12.2020 година активата на Банката изложена на кредитен ризик изнесува 145.398,1 милиони денари и, споредено со 31.12.2019 година кога изнесувала 128.653,9 милиони денари, бележи зголемување од 13,01%.
 - Оштетувањето на финансиските инструменти кои подлежат на кредитен ризик, што подразбира утврдување исправка на вредноста на активните билансни позиции и посебна резерва на активните вонбилансни позиции, е извршено во согласност со регулативата на НБРСМ. Оштетувањето и класификацијата на изложеноста на кредитен ризик со состојба 31.12.2020 е извршена на поединечна основа за сите изложености на кредитен ризик на Банката.
 - Дополнителната исправка на вредност/посебна резерва за периодот 01.01.2020-31.12.2020 година изнесува 1.369,7 милиони денари. Споредбено, за истиот период во 2019 година, износот на дополнителната исправка на вредност/посебна резерва изнесувал 588,5 милиони денари. Дополнително, во извештајниот период согласно Одлуката за методологија за управување со кредитен ризик на НБРСМ, Банката изврши отпис на билансни побарувања, кои се целосно резервирани подолго од една година, во вкупен износ од 750,3 милиони денари, по основ на главен долг и други побарувања. Коефициентот на ризичност пресметан како однос помеѓу исправката на вредност и вкупната кредитна изложеност на Банката на 31.12.2020 година, изнесува 3,02%, наспроти 3,35% на 31.12.2019 година.
 - Банката нема голема концентрација на изложеност на кредитен ризик по сектори, бидејќи дејностите со над 15% учество во структурата имаат внатрешна дисперзирана структура. Имено, секторот физички лица со учество од 15% има внатрешна дисперзираност, останатите сектори имаат учество од 27,8%, додека концентрацијата во секторот финансиски дејности и дејности на осигурување се однесува на изложености кон НБРСМ и првокласни банки.
2. Во рамките на **управувањето со валутниот ризик**, изложеноста на Банката на валутен ризик во периодот 01.01.-31.12.2020 година се движеше во рамките на законски предвидениот лимит од 30% во однос на сопствените средства на Банката.
3. Во рамките на **управувањето со ликвидносниот ризик**:
- НБРСМ на 03.06.2020 година донесе Одлука за методологијата за управување со ликвидносниот ризик („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.146/20) која ќе започне да се применува од 1 јануари 2021 година. Најзначајната новина предвидена со Одлуката е воведувањето на нов ликвидносен стандард **Стапка на покриеност со ликвидност**. Со нејзиното воведување, постепено ќе се напуштаат постојните стапки СЛ 30 и СЛ 180. Во декември 2020 година НБРСМ донесе Упатство за спроведување на Одлуката за методологијата за управување со ликвидносниот ризик („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 314/20 од 31.12.2020 година). Исто така, во декември НБРСМ донесе Одлука за изменување на Одлуката за методологијата за управување со ризиците (Службен весник на РСМ бр.314/20 од 30.12.2020) која започнува со примена од 01.01.2021 година, а во која најголемиот дел измени се однесуваат на Анексот број 9 – Основни принципи на процесот на утврдување на интерната ликвидност.
 - Во периодот јануари-декември 2020 година Банката ја исполнуваше законската обврска за издвојување на задолжителна резерва во денари и девизи. Процентот на

просечно остварување на задолжителната резерва во денари се движеше од 100,44% во мај како најниска стапка, до 100,92% во јуни 2020 година како највисока стапка.

- Во однос на стабилноста и концентрацијата на депозитната база може да се констатира дека Банката нема изразена концентрираност на депозитите. Процентот на учество на 20-те најголеми депоненти во просечната депозитна база се движи од 5,51% до 7,08%, додека највисокото ниво на концентрација на 20-те најголеми депоненти во вкупниот просечен износ на трансакциските сметки и депозити по видување се движи од 8,25% до 9,98%.
- Во текот на 2020 година ликвидносните показатели целосно се усогласени со интерните лимити.
- Во периодот јануари-декември 2020 година постигнатите стапките на ликвидност (СЛ 30 и СЛ 180) се над минималното ниво (1) и над прифатливото ниво од 1,05 дефинирани во Стратегијата за преземање и управување со ризиците на Комерцијална банка АД Скопје, односно истите се во согласност со барањата на регулативата.
- Врз основа на месечното следење и анализата на очекуваната рочна структура на активата и пасивата (билансна и вонбилансна евиденција) во која е вграден и елементот на предвидување на движењето на одделните билансни и вонбилансни позиции, може да се заклучи дека во текот на 2020 година Банката имала стабилна тековна ликвидносна позиција и покажува позитивен ликвидносен јаз во сите рокови, освен во рочниот блок од 8 до 30 дена.
- Согласно методологијата на НБРСМ, сопствените средства на Банката изнесуваат 11.954,7 милиони денари и бележат годишен пораст од 4,8% како резултат на зголемување на резервниот фонд на Банката за 553 милиони денари, по распределба на добивката за 2019 година согласно Одлука на Собранието одржано во април 2020 година.
- Стапката на адекватност на капиталот во 2020 година изнесува 17,47% и бележи зголемување од 0,88 пп кое главно се должи на зголемените сопствени средства, како и заради намалена актива пондерирана според кредитен ризик, што главно произлегува од намалени билансни побарувања со 100% пондер на ризичност (побарувањата по основ на предвремена исплата на пензии од средства на Банката согласно измените на Одлуката за АК добиваат третман на побарувања од Фондот на ПИОМ и се пондерираат со 0% пондер на ризичност). Адекватноста на капиталот е во рамките на законски утврдениот лимит над 8% и над прифатливото ниво на ризик од минимум 12%, дефинирано со Стратегијата за преземање и управување со ризиците на Комерцијална банка АД Скопје. Со состојба 31.12.2020 година Банката ги исполнува и дополнителните капитални барања за одржување заштитен слој за зачувување на капиталот и заштитен слој за системски значајна банка.

4. Во рамките на **управувањето со пазарниот ризик:**

- Учеството на портфолиото на хартии од вредност (нето) во вкупните активности на Банката во периодот јануари – декември 2020 година се движеше од 12,82% до 17,56%.
- Во периодот јануари - декември 2020 година, портфолиото за тргување изразено како процентуално учество во вкупните активности на Банката (0,02% - 0,14%) и како апсолутен износ (39,4 – 205,6 милиони денари), не продуцира обврска на Банката за издвојување капитал потребен за покривање на пазарен ризик.
- Движењето на структурата на портфолиото на хартии од вредност по деловен модел е следна: финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех – од 1,39% до 2,88%, финансиски средства чувани за наплата – од 56,95% до 84,11% и финансиски средства чувани за наплата и продажба од 14,50% до 40,17%.
- Анализирајќи ја валутната структура на портфолиото на хартии од вредност за тргување, може да се заклучи дека вложувањата во денари имаат доминантно учество.

5. Во рамките на **управувањето со ризикот на каматни стапки**, во периодот јануари-декември 2020 година направени се повеќе измени и дополнувања во Одлуката за каматни стапки, од кои најзначајни се следните:

- Во два наврата се намалени каматните стапки на орочени депозити на правни лица и на штедни влогови на физички лица;
- Во текот на месец април Банката донесе Одлуки со кои го регулира начинот на пресметка на каматните стапки за кредитни изложености кон физички лица и за кредитни картички на правни лица во период на вонредна состојба согласно уредбите со законска сила;
- Донесени се измени на каматните стапки за станбени кредити и за воведување на новите кредитни производи за физички лица;
- Нето каматната маржа (NIM) на 31.12.2020 година изнесува 2,12%;
- Интерните показатели во анализираниот период беа усогласени со интерните лимити;
- Во анализираниот период, соодносот помеѓу вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарските активности и сопствените средства е: (1) во рамки на регулаторниот лимит од макс. 20% и (2) под прифатливото ниво на ризик од макс. 18% и под прагот за рано предупредување од 16% дефинирани во Стратегијата за преземање и управување со ризици.

6. Во рамките на **управувањето со оперативниот ризик**:

- Комерцијална банка АД Скопје во секојдневното работење континуирано ги следи, евидентира и анализира настаните кои предизвикале штета или претставуваат потенцијален оперативен ризик. Исто така, Банката го следи и репутацискиот ризик. Врз основа на прибраните информации и направените анализи се преземаат конкретни мерки за санирање на нарушувањата и за елиминирање/лимитирање и контрола на ризикот во иднина.
- Вкупниот износ на штети на товар на Банката во 2020 година изнесува 0.035% во однос на вкупниот приход на Банката во 2020 година.
- Врз основа на прибраните и анализираниите информации и податоци можеме да констатираме дека во периодот јануари-декември 2020 година Банката нема значителна изложеност на оперативен ризик.
- Воспоставените индикатори за следење на оперативен ризик укажуваат дека во извештајниот период Банката нема значителна изложеност на оперативен ризик заради оперативни грешки, неправилно или ненавремено извршени трансакции. За евентуалните откриени оперативни грешки, неправилно или ненавремено извршени трансакции, по потреба се преземаат соодветни корективни мерки.
- Во периодот јануари-декември 2020 година се добиени вкупно 178 поплаки. Од нив, 42 поплаки се основани, 100 поплаки се неосновани, 18 поплаки се делумно основани, за 9 поплаки основаноста не може да се утврди заради природата на предметот во поплаката, за 8 поплаки утврдувањето на основаноста на поплаката е неприменливо заради природата на предметот во поплаката, а за една поплака постапката е сè уште во тек. Во извештајниот период се добиени вкупно 80 пофалби и 20 предлози. Поплаките не предизвикаа материјална штета, ниту значителна изложеност на репутациски ризик.
- Расположливите информации и индикатори за следење на репутацискиот ризик укажуваат на тоа дека во периодот јануари-декември 2020 година, Банката нема значителна изложеност на репутациски ризик која би влијаела врз добивката или сопствените средства на Банката.

7. Банката е целосно усогласена со пропишаните законски барања и супервизорски стандарди и во своето работење строго се придржува кон истите:

- Почетниот капитал потребен за основање на Банката кој според Законот треба да изнесува 310.000.000 денари;

- Потребниот износ на сопствени средства за вршење на следните активности: кредитирање во странство, факторинг, финансирање на комерцијални трансакции, тргување со девизни средства, благородни метали, хартии од вредност, финансиски деривати, управување со средства и портфолио на хартии од вредност по налог и за сметка на клиенти, давање услуги на банка чувар на имот и купопродажба, гарантирање и пласман на емисија на хартии од вредност, кој според Законот треба да изнесува најмалку 560.000.000 денари;
- Сопствените средства на Банката во однос на почетниот капитал, согласно член 64 од Законот за банки, не смеат да изнесуваат помалку од почетниот капитал;
- Банката го исполнува супервизорскиот стандард согласно член 15 од Законот за банки (вкупниот номинален износ на акции без право на глас во Банката во вкупниот номинален износ на вкупните акции да не е поголем од 10%);
- Стапката на адекватност на капиталот изнесува 17,47% и е во рамки на пропишаниот минимум од 8%;
- Стапките на редовниот основен капитал и на основниот капитал исто така изнесуваат по 17,47% и се во рамки на пропишаните лимити од 4,5% и 6% соодветно;
- Со состојба 31.12.2020 година Банката располага со вишок на капитал за покривање на заштитните слоеви за зачувување на капиталот од 2,5% и за системски значајна банка од 2,5% согласно динамиката пропишана од НБРСМ. За овој извештаен период Банката нема обврска да издвојува противцикличен заштитен слој на капиталот;
- Банката го исполнува супервизорскиот стандард согласно член 71 од Законот за банки според кој „изложеноста спрема лице и со него поврзани лица не смее да надмине 25% од сопствените средства на Банката”.
- Банката има изложеност спрема подружница од 2,88% од СС (која не смее да надмине 10% од сопствените средства на Банката);
- Банката нема изложеност над пропишаните 10% од сопствените средства спрема акционер со квалификувано учество во Банката и со него поврзани лица кои директно или индиректно поседуваат најмалку 5% од вкупниот број акции или издадени акции со право на глас кои овозможуваат значително влијание врз управувањето на Банката и е целосно усогласена со овој супервизорски стандард;
- Изложеноста спрема лица со посебни права и одговорности и со нив поврзаните лица (за сите лица заедно) по овој основ изнесува 9,52% од сопствените средства на Банката и е во рамките на законски пропишаните 3% од сопствените средства на Банката спрема секое поединечно лице со посебни права и одговорности и со нив поврзаните лица;
- Вкупната изложеност спрема подружница, акционери со квалификувано учество и лица со посебни права и одговорности изнесува 12,40% и е под лимитот од 65% од сопствените средства на Банката;
- Банката има голема изложеност спрема лице и со него поврзани лица која е еднаква или поголема од 10% од сопствените средства на Банката, но вкупниот износ на големи изложености изнесува 1,78 пати од сопствените средства на Банката и не го надминува пропишаниот осумкратен износ на сопствените средства;
- Банката нема одобрено кредит или друг вид изложеност за купување акции од Банката и нема одобрено кредит со залог на акции на заемобарателот од Банката;
- Банката нема акции во други банки кои поседуваат капитални делови во Банката поголеми од 5%;
- Банката го исполнува и стандардот од член 75 да може да стекнува сопствени акции со откуп до 10% од номиналната вредност на вкупните акции, но износот на откупените акции да не е поголем од износот на нераспределената добивка;
- Имотот на Банката во земјиште, згради, работна опрема и капитални делови од други банки, небанкарски финансиски организации и нефинансиски институции изнесува 23,22% од сопствените средства и е во рамки на пропишаниот лимит од 60% од сопствените средства;
- Агрегатниот износ на капитални делови во нефинансиски институции изнесува 0% од сопствените средства наспрема пропишаните 30% од сопствените средства;
- Банката не остварува контрола во нефинансиска институција;

- Банката ја исполнува и обврската за издвојување на задолжителна резерва во денари и во девизи, согласно пропишаната методологија на НБРСМ;
- Отворената девизна позиција на Банката (дневна) е во рамки на пропишаните 30% од сопствените средства на Банката;
- Банката го исполнува и стандардот од Законот за трговски друштва според кој процентот на издвојување на дел од нето-добивката во задолжителната општа резерва на Банката не може да биде помал од 5% од добивката сè додека резервите не достигнат износ кој е еднаков на една десетина од основната главнина.

VI. КРЕДИТИРАЊЕ НА СТОПАНСТВО

Во областа на кредитирањето на правни лица, Банката продолжи со обезбедување кредитни средства за поддршка на нивното работење, едновременно почитувајќи ги принципите на профитабилност, ефикасност и сигурност на пласманите, како и преземање на прифатлив кредитен ризик, применувајќи индивидуален пристап кон клиентите во зависност од последиците на пандемијата со ковид-19 врз нивната ликвидност. Како последица на кризата, показателите во овој сегмент од работењето на Банката покажуваат намалување споредено со минатата година.

Во извештајниот период се донесени нова Кредитна политика и постапки на Банката, Процедури за активности при одобрување на кредитни изложености на нефинансиски правни лица и начинот на промена на договорни услови на кредитни изложености на нефинансиски правни лица заради ублажување на последиците од пандемијата со ковид-19 и Политика за идентификување и следење поврзани лица и лица поврзани со Банката, согласно новата Одлука од НБРСМ.

Во согласност со донесените мерки на НБРСМ и Владата за ублажување на последиците од кризата предизвикана од ковид-19, беа преземени два сета на мерки со цел намалување на финансиското оптоварување на нефинансиските правни лица, кои, меѓу другото, вклучуваа: одобрување на грејс период во отплата на ратите и каматите; измена на еден или повеќе договорни услови кај клиентите или пак одобрување нови кредити за надминување на проблемите со ликвидноста на компаниите. При спроведувањето на овие активности, Банката се одлучи за индивидуален пристап за излегување во пресрет на барањата на компаниите за одложување на плаќањата и одобрување други поволности. Имено, Банката во директна комуникација со клиентите ги разгледуваше сите поединечни барања за промена на условите со цел да понуди најсоодветно решение за олеснување на финансиското оптоварување заради надминување на кризата. Овие активности се спроведоа заклучно со 30.09.2020 година, при што Банката во последниот квартал од 2020 година не преземаше дополнителни активности околу олеснување на финансиското оптоварување со цел надминување на ефектите од кризата.

1. Денарски кредити

Заклучно со 31.12.2020 година учеството на краткорочните денарски кредити во вкупно искористените кредити изнесува 80,5%, додека учеството на искористените долгорочни кредити е 19,5%. Бројот на кредитни партии по основ на искористени краткорочни денарски кредити на Банката изнесува 1.772 во вкупен износ од 26.175,5 милиони денари и бележи вредносно намалување од 9,7% во однос на 2019 година, додека бројот на кредитни партии по основ на искористени долгорочни кредити изнесува 571 во износ од 6.332,2 милиони денари и бележи вредносно намалување од 12,7%.

Заклучно со 31.12.2020 година, Банката нема одобрено кредити од кредитната линија на Земјоделскиот кредитен и дисконтен фонд (во истиот период лани имаше одобрено 1 кредит во износ од 430 илјади денари од оваа кредитна линија), а одобрени и искористени се 6 кредити од Програмата за поддршка на конкурентноста на МСП од кредитната линија ЕБОР-ИПА на износ од 1.040 илјади евра во денарска противвредност. Во текот на 2020

година одобрени се 103 кредити од линијата за комисионо работење помеѓу Банката и РБСМ⁹ во рамки на Проектот за самовработување со кредитирање и Проектот за кредитирање на правни субјекти (микро и мали претпријатија) за отворање нови работни места во износ од 555 илјади евра во денарска противвредност. Во текот на 2019 година биле одобрени 74 кредити во износ од 355 илјади евра.

2. Девизни кредити

Во извештајниот период Банката продолжи да одобрува девизни кредити од средства на *странски кредитни линии* и од *сопствени извори на средства (девизни и денарски кредити со девизна клаузула)*.

Во периодот јануари - декември 2020 година, активна кредитна линија од странство администрирана од страна на РБСМ е кредитната линија од ЕИБ транша V, а покрај тоа има можност за пласирање на средства од револвинг фондовите од траншите III и IV. Во текот на 2020 година Банката нема одобрено нови кредити од кредитните линии на ЕИБ.

Банката вршеше и администрирање на веќе одобрени девизни кредити за обврски по главница и камата од кредитните линии на ЕИБ, кредитната линија од ЕБОР за поддршка на локалната самоуправа (претходно МИДФ БВ) и кредитната линија ЕБОР – ИПА. Во извештајниот период, од кредитната линија ЕБОР-ИПА, која стана оперативна во 2019 година, одобрен е 1 девизен кредит на износ од 114 илјади евра, а повлечени се средства за 3 кредити во износ од 333 илјади евра.

Кон крајот на 2020 година, Банката потпиша Меморандум за соработка со ЕБОР за нова кредитна линија во рамките на Програмата за поддршка на конкурентноста на малите и средните претпријатија на износ од 2,5 милиони евра. Дополнително, на 30.12.2020 година Банката потпиша Договор за кредит со ЕБОР во рамките на Програмата за финансирање еколошки економски проекти во Западен Балкан на износ од 1 милион евра, наменет за финансирање на барања од физички лица.

3. Денарски гаранции

Во рамките на денарското работење со правни лица, Банката издава платежни и чинидбени денарски гаранции. Во 2020 година, Банката издаде 4.230 гаранции во вкупен износ од 3.994 милиони денари, при што бројот и вредноста се намалени за 15,1% и 29,8% соодветно. Во извештајниот период Банката има издадено 75 електронски гаранции за учество на лицитација на износ од 131,8 милиони денари, наспроти 182 електронски гаранции на износ од 172,4 милиони денари во истиот период минатата година.

4. Наплата на проблематични побарувања од правни лица

Банката презема интензивни активности за унапредување на процесот на управување со проблематичните побарувања, поефикасна наплата и побрзо решавање на проблематичните пласмани, што ќе резултира со подобрување на квалитетот на кредитното портфолио.

Во текот на извештајниот период преземените мерки и активности за наплата на побарувањата од комитентите правни лица со статус на проблематични кредити, резултираа со наплатени побарувања во вкупен износ од 1.181 милиони денари, од кои: 770 милиони денари или 65,2% се наплатени побарувања од билансна евиденција (668 милиони денари наплатени побарувања по главен долг и 102 милиони денари наплатена нефункционална камата) и 411 милиони денари или 34,8% се наплатени побарувања од вонбилансна евиденција. Од наплатените билансни и вонбилансни побарувања, 36% се со готовинска уплата, а 64% се со преземен имот.

⁹ Развојна банка на Северна Македонија АД Скопје

VII. ОДНОСИ СО СТРАНСТВО

Во текот на 2020 година се издадени девизни гаранции во износ од 21,9 милиони евра, што претставува зголемување од 25,9%, а примени се девизни гаранции во износ од 6,8 милиони евра или за 43,8% помалку во однос на 2019 година. Кај акредитивното работење се забележува намалување, и тоа: отворените ностро акредитиви во износ од 53,1 милиони евра бележат вредносно намалување од 33,2% и прифатените лоро акредитиви во вкупен износ 12,3 милиони евра бележат вредносно намалување од 8,9%.

Инструментите ностро и лоро инкасо бележат вредносно намалување од 59,5% кај лоро инкасата и повеќе од двојно зголемување на вредноста на ностро инкасата.

Во извештајниот период, исто како и во 2019 година, Банката не вршеше откуп на побарувања од извоз по основ на извозна фактура (факторинг).

Во текот на 2020 година, Комерцијална банка АД Скопје продолжи да врши *форфетирање* на побарувања по основ на инструменти во надворешнотрговското работење. Вкупно се извршени 9 форфетирања во вкупен износ од 147 илјади ЕУР, наспроти 16 форфетирања во вкупен износ од 276 илјади ЕУР минатата година.

VIII. ЛИКВИДНОСТ И ФИНАНСИСКИ ПАЗАР

1. Во текот на 2020 година, Банката ја одржуваше **денарската ликвидност** на ниво што ѝ овозможуваше непречено извршување на финансиските активности, исполнување на законските обврски и обврските кон комитентите. **Девизната ликвидност** и валутната структура се одржуваше со доследно почитување на пропишаните лимити за утврдување и пресметување на отворената девизна позиција. Во согласност со регулативата на НБРСМ за задолжителна резерва во девизи, се издвојува 95% од пресметаната обврска во евра на посебна девизна сметка на НБРСМ и се одржува во фиксен износ во текот на периодот, а 5% од пресметаната обврска по задолжителна резерва во девизи се одржува како просечна состојба на девизната сметка на Банката во евра во МИПС. Во услови на негативни каматни стапки, банките се должни да платат надомест на НБРСМ за задолжителна резерва во евра. По овој основ Банката во периодот јануари - декември 2020 година беше задолжена за износ од 26,3 милиони денари.

Во извештајниот период продолжи реструктурирањето на активата во странска валута, односно намалување на просечниот износ на орочени депозити кај странски банки во валута евра со цел да се намалат ефектите од негативната камата на средствата.

Вишокот на ликвидни средства Комерцијална банка го пласираше во благајнички и државни записи, расположлив депозит во НБРСМ, а одобруваше и позајмици на други банки. Во извештајниот период Банката не користеше позајмици од банки, не вршеше репо трансакции и не пласираше денарски депозити во домашни банки.

2. Работење со хартии од вредност

- Во периодот 01.01. - 31.12.2020 година Банката продолжи да учествува на аукциите на **благајнички и државни записи**, при што вредноста на запишаните благајнички записи во име и за сметка на Банката бележи намалување од 41,2%¹⁰ во однос на 2019 година, додека вредноста на запишаните државни записи купени во име и за сметка на Банката бележи зголемување од 59,2%.

¹⁰ Под влијание на ковид кризата, во март 2020 година НБРСМ ја намали понудата на благајнички записи од 25 милиони денари на 17 милиони денари и потоа на 10 милиони денари, а на аукциите Банката го запишуваше максимално утврдениот износ на благајнички записи. Паралелно со тоа, каматната стапка во 2020 година се движеше од 2% на аукциите одржани на почетокот на годината до 1,5% на аукциите одржани од мај до крајот на годината.

- **Вложувањата на Банката во финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка** на 31.12.2020 година изнесуваат 64,9 милиони денари и се состојат од акции издадени од домашни и од странски финансиски друштва. Истите се на ниво на минатата година.
- **Вложувањата на Банката во сопственички хартии од вредност по ОВПБУ** во 2020 година се намалени по основ на продажба на 49.610 акции издадени од TIRANA BANK SH.A. Albania и изнесуваат 39,5 милиони денари. Банката ги зголеми вложувањата во акции издадени од домашни нефинансиски друштва.
- Состојбата на **вложувањата во должнички хартии од вредност (обврзници)** на 31.12.2020 година изнесува 19.386,5 милиони денари и се повеќе од двојно зголемени во однос на 2019 година. Овие вложувања ги вклучуваат **обврзниците чувани за наплата** кои се повеќе од двојно зголемени како резултат на купени континуирани државни обврзници во денари и купени еврообврзници во странска валута.
- Во 2020 година Банката ги задржа своите **вложувања во удели во инвестициски фондови**. Состојбата на уделите на 31.12.2020 година изнесува 344,5 милиони денари, и тоа во: КБ Публикум Инвест - Отворен инвестициски фонд Балансиран во износ од 10,7 милиони денари и КБ Публикум Инвест - Отворен инвестициски фонд – Паричен во износ од 333,8 милиони денари.
- Со состојба 31.12.2020 година Банката има **вложување во придружено друштво** КБ Прво пензиско друштво за управување со пензиски фондови АД Скопје во износ од 324,1 милиони денари и истото во однос на декември 2019 година бележи зголемување како резултат на нето позитивен ефект по основ на исплатена дивиденда и евидентиран удел во добивката на Друштвото по „метод на главнина“.
- Со состојба 31.12.2020 година Банката има **вложување во подружница** КБ Публикум инвест друштво за управување со инвестициски фондови АД Скопје во износ од 12,7 милиони денари. Од ова вложување Банката евидентирала приход од дивиденда.
- Во извештајниот период Банката купи **државни записи во свое име, а за сметка на комитенти** во износ од 26,8 милиони денари (наспрема 8,3 милиони денари во 2019 година) и државни обврзници во свое име а за сметка на комитенти во износ од 4.169,4 милиони денари (наспрема 6.914,8 милиони денари во 2019 година).
- Во извештајниот период **прометот на Македонската берза** достигна 16.390,7 милиони денари и бележи зголемување од 6,6% во однос на истиот период минатата година, додека реализираниот промет на Банката достигна 4.763,8 милиони денари и е зголемен за 47,7%. По сегменти на тргување, најголем дел од вкупно остварениот промет на Банката (51,7%) е реализиран преку блок трансакции, додека остатокот од 48,3% е преку класично тргување.
- **Структурата на акционерскиот капитал** на Комерцијална банка АД Скопје на 31.12.2020 година се состои од 5.207 акционери, правни и физички лица, од кои 97,2% се домашни, а 2,8% се странски. Единствен акционер со квалификувано мнозинство е правното лице Адора Инженеринг ДООЕЛ Експорт-Импорт Скопје кое го надминува прагот од 5% од вкупно издадените акции на Комерцијална банка АД Скопје и заклучно со 31.12.2020 година има учество од 12,850% во вкупниот број на издадени акции и 12,855% во вкупниот број на акции со право на глас. Во извештајниот период беа истргувани вкупно 369.907 обични акции, наспрема 245.170 акции во истиот период минатата година. Просечната цена по која се тргувале акциите на Банката во периодот 01.01.-31.12.2020 година изнесувала 6.589 денари, наспрема 5.562 денари во 2019 година.
- Согласно Одлуката за употреба и распоредување на нераспределената добивка до 31.12.2019 година и Одлуката за утврдување датуми при исплата на дивидендата за 2019 година, Банката во извештајниот период изврши исплата на дивидендата за 2019 година на акционерите иматели на обични акции кои се евидентирани во книгата на акции на 23.04.2020 година. Од вкупно пресметаната дивиденда за 2019 година во износ од 1.253,5 милиони денари, исплатена е дивиденда на правни лица во износ од 720,8 милиони денари и на физички лица во износ од 532,7 милиони денари. Износот на дивиденда по акција е 550,00 денари, односно 55,0% од номиналната вредност на акцијата.

- Во согласност со одредбите на Законот за хартии од вредност, заклучно со 31.12.2020 година, Банката има склучено 22 договори за вршење работи на чувар на хартии од вредност со клиенти - нерезиденти, од кои 20 правни и 2 физички лица. Врз основа на овие договори Банката води вкупно 38 портфолија чија пазарна вредност изнесува вкупно 610,9 милиони денари или 12,74% повеќе во однос на минатата година. Во согласност со одредбите од Законот за девизно работење и стапување во сила на Одлуката за премин во втора фаза на асоцијација на РСМ и ЕУ, заклучно со 31.12.2020 година Банката има склучено 106 договори за услуги при посредување во берзанско тргување, порамнување и чување на ХВ во странство за физички лица и 7 договори за правни лица. Врз основа на овие договори, Банката порамни 1.313 трансакции во вкупна вредност од 1.576 милиони денари. Со состојба 31.12.2020 Банката чува портфолија на странски ХВ чија пазарна вредност изнесува вкупно 214,2 милиони денари. Кон крајот на минатата година, Банката има склучено договор со ВФП Фонд Менаџмент за администрирање на хартии од вредност во странство за услугата портфолио менаџмент која фондот ја нуди на своите клиенти. Со 31.12.2020 година, Банката води портфолија чија пазарна вредност изнесува вкупно 480 милиони денари.

3. Во извештајниот период Банката продолжи со вршење на услуги на **банка чувар на имот**, при што вкупно остварениот приход од оваа услуга за извештајниот период изнесува 369 илјади денари, односно 92,15% помалку во однос на истиот период минатата година. Причина за ова намалување е миграцијата на имотот на пензиските фондови со кои управува Сава пензиско друштво во новоизбраниот чувар на имот НЛБ банка АД Скопје. Од месец април 2019 Банката има потпишано договор со Триглав пензиско друштво за сервисирање на функцијата Чувар на имот за пензиските фондови со кои тоа управува, но приходите кои Банката ги остварува од него се ниски, бидејќи ова се фондови на самиот почеток на работење, на пазар кој со години е поделен помеѓу двете друштва за управување и во овој момент фондовите со кои управува Триглав се многу мали во однос на конкуренцијата за да имаат значајно место во сегментот на приватното пензиско осигурување.

Банката, исто така, продолжи со вршење работи на **депозитна банка** за инвестициски фондови, за што во извештајниот период оствари поголеми приходи за 18,7% во однос на минатата година, што се должи на зголемување на средствата на инвестициските фондови што Банката ги чува, како и на започнувањето со работа на новиот фонд Граве Глобал со кој управува ВФП Фонд менаџмент.

4. Остварениот **промет на девизниот пазар** на Банката бележи намалување од 2,4%, вкупниот промет на тргување со девизи е намален за 33,2% и бројот на направени заклучници е намален за 9,1%.

IX. ТРЕЗОРСКО РАБОТЕЊЕ

Во извештајниот период вкупниот број на активни сефови издадени на клиенти - физички лица бележи намалување. Заклучно со 31.12.2020 година, Банката има 4.486 активни сефови на физички лица, наспроти 4.660 активни сефови на 31.12.2019 година. Бројот на активни сефови на клиенти - правни лица изнесува 100 и истиот е намален за шест во однос на декември 2019 година.

Во делот на трезорското работење се преземени следните позначајни активности: воведен е безготовински наменски депозит за правни лица корисници на сеф без депониран траен налог за услугата; завршена е инсталацијата на новонабавени сефови во трезорите во Скопје, Куманово, Тетово, Велес, Штип, Прилеп, Кавадарци, Гостивар и Охрид, и во тек се процедурите за нивно постепено ставање во употреба; извршена е реорганизација и прилагодување на работењето во услови на вонредна состојба; склучени се нови договори за преземање и транспорт на готовина со уште три правни лица, како и зголемен број на локации на подигнување готовина од правно лице со кое Банката веќе има склучено договор; зголемен обем на активности поврзани со опслужување и сервисирање на „cash-in“ банкоматите заради значително зголемен обем на уплати од страна на физички и

правни лица; измени на апоенската структура на полнење на банкоматите во насока на зголемување на користење на апоен од 2.000 денари и 500 денари на сметка на апоенот од 1.000 денари како резултат на рестриктивната политика на НБРСМ и др.

X. РАБОТА СО НАСЕЛЕНИЕ

1. Со состојба 31.12.2020 година **депозитите на домаќинства** (вклучувајќи ги и нерезидентите) достигнаа 83.978,6 милиони денари и бележат пораст во однос на 31.12.2019 година за 5.594,6 милиони денари, односно за 7,1%. Во извештајниот период бројот на новоотворени денарски книшки изнесува 3.542 и бележи намалување во однос на истиот период минатата година кога биле отворени 5.538 книшки. Бројот на новоотворени девизни книшки и сметки (збирно на резиденти и нерезиденти) изнесува 8.743, наспроти 10.185 новоотворени книшки и сметки во истиот период минатата година.
2. Вредноста на вкупно остварениот **платен промет во земјата за физички лица** изнесува 101.107 милиони денари и е намалена за 14,9% во однос на 2019 година. Поединечно, безготовинските трансакции изнесуваат 36.859 милиони денари и бележат намалување од 8,6%, додека готовинските трансакции изнесуваат 64.248 милиони денари и бележат намалување од 18,1% во однос на 2019 година. Во рамки на безготовинските трансакции, електронските и трансакциите преку мБанка бележат значителен пораст на вредноста од 30,9% и 76,0% соодветно. Ваквите движења се резултат на околностите поврзани со ковид-кризата.
3. Вредноста на вкупно остварениот **платен промет со странство за физички лица** во извештајниот период достигна износ од 180,6 милиони евра и во однос на минатата година бележи пораст од 6,8%. Поединечно, вкупните плаќања бележат вредносно зголемување од 18,7%, додека наплатите се зголемени за 3,2% во однос на 2019 година. Во доменот на девизно-менувачките работи, вкупно остварениот промет од откуп и продажба на валути и девизни чекови изнесува 2.411,0 милиони денари и истиот бележи намалување од речиси 50% во однос на 2019 година.
4. **Кредитната активност на Банката во сегментот на работа со население** во периодот 01.01.-31.12.2020 година е значително намалена под влијание на економската криза предизвикана од пандемијата со ковид-19. Во извештајниот период вкупниот број на искористени кредити е 5.433 (наспрема 14.886 во 2019 година) во износ од 3.645,5 милиони денари (наспрема 8.767,3 милиони денари во 2019 година). Доминантно учество од 47,1% во искористените кредити имаат готовинските кредити. Во текот на 2020 година, заради пандемијата и прогласувањето вонредна состојба во државата, а со цел да го олесни финансискиот товар со кој клиентите се соочуваат или би можеле да се соочат како резултат на корона-кризата, Комерцијална банка АД Скопје понуди репрограм преку јавна понуда која опфаќаше одложување на кредитните обврски за период од 01.04.2020 до 30.09.2020 година и преку индивидуални понуди за погодена категорија клиенти за кои беше понудено второ репрограмирање и одложување на кредитни обврски за период од 30.09.2020 до 31.03.2021 г. Јавната понуда се однесуваше на сите физички лица - клиенти на Банката кои имаат кредити, кредитни картички и/или дозволени пречекорувања, кои на 29.02.2020 година се класифицирани во категорија на ризик А, Б или В и немаат статус на сомнителни и спорни побарувања. Во текот на месец септември, заради продолженото траење на корона кризата согласно препораките на НБРСМ, на одредена категорија клиенти им беше понудено второ репрограмирање и одложување на кредитни обврски за периодот од 01.10.2020 до 31.03.2021 година преку доставување на индивидуални понуди. Согласно заклучокот од Комисијата за ликвидност, одреден период не беа дозволени нови пласмани на кредити со валутна клаузула. За таа цел Банката воведо модифицирани кредитни производи исклучиво во денари, со позасилена анализа и поселективен пристап во одобрувањето, и тоа: потрошувачки кредит до 1,500,000 денари, станбен денарски кредит, кредит врз основа на залог на денарски депозит и потрошувачки кредит за пензионери. Истите се нудат од 21.04.2020 година. Почнувајќи од јули, повторно беа дозволени нови пласмани на станбени кредити со валутна

клаузула, што делумно влијаеше на умерено зголемување на кредитната активност за овој производ. Покрај овие производи, Банката воведо и нови кредитни производи, и тоа: SMART кредит, кој претставува револвинг потрошувачки кредит во денари за физички лица со вклучено осигурување во случај на спреченост за отплата, и наменски потрошувачки кредит преку кредитен посредник Нептун. На 30.12.2020 година, Банката со Европската банка за обнова и развој (ЕБОР) потпиша договор за кредитната линија Green Economy Financing Facility (GEFF) на износ од 1 милион евра, за финансирање на инвестиции коишто вклучуваат вградување технологија за енергетска ефикасност на објекти за домување.

5. Заклучно со 31.12.2020 година бројот на новоиздадени **банкарски картички** изнесува 106.620 и бележи зголемување од 146,5%, што во голем дел се должи на издавањето на домашната платежна картичка¹¹. Во текот на извештајниот период се затворени 15.782 картички, пред сè како резултат на продолжување на акцијата за затворање на неактивните и неподигнатите картички со цел намалување на трошоците за замена на картичките при нивното обновување. За клиентите со поголем промет и корисници на Maestro картички кои истекуваат, извршена е замена со нови Debit MasterCard или Debit MasterCard World картички, што дополнително влијае на бројот на затворени картички. Во текот на годината се продадени 13.226 гифт-картички во вкупна вредност од 26,4 милиони денари.

Банката исто така ги преземаше и следните позначајни активности: воведена е функцијата cash-in на 16 банкомати на Банката во Скопје и 11 банкомати низ Републиката; вкупниот број на издадени домашни платежни картички, издадени согласно мерката на Владата, во предвидениот период е 52.893; во последниот квартал од 2020 година беше овозможено онлајн аплицирање за кредитни и дебитни картички, како и онлајн поднесување рекламации по картички; во поглед на мрежата на ПОС терминали, главен акцент беше ставен на оптимизирање на мрежата. Банката продолжи со замена на постоечките терминали со терминали со можност за бесконтактно плаќање, така што, заклучно со 31.12.2020 година, инсталирани се вкупно 5.170 терминали со можност за вршење бесконтактни плаќања, што претставува 98,90% од вкупниот број активни терминали инсталирани на продажни места; заклучно со 31.12.2020 година, Банката има активни 295 договори со трговци кои прифаќаат картички на виртуелни ПОС терминали, додека на 31.12.2019 година оваа бројка изнесувала 181; на 1.373 терминали е овозможено прифаќање на Dinners картички; на почетокот на годината беше финализирана Мотивациската кампања за вработените со Mastercard Worldwide и др. Исто така, во текот на извештајниот период се инсталирани 689 нови POS терминали, така што на 31.12.2020 година вкупниот број на продажни места со POS терминали изнесува 4.558, а вкупниот број на активни банкомати изнесува 169. Просечниот број на активни продажни места во 2020 година е 4.017, што претставува намалување од 12,3% во однос на 2019 година кога просечниот број на активни продажни места бил 4.580.

6. **Работењето со тековни сметки** во извештајниот период ја забележа следната динамика: бројот на отворени сметки е речиси шесткратно зголемен, што се должи на мерките на Владата за издавање домашна платежна картичка, вкупните приливи се зголемени за 0,6% во однос на 2019 година, додека бројот на фирми (24.908) кои исплаќаат плата на вработените на трансакциски сметки е намален за 1,1%, бројот на трансакциски сметки на кои пристигнуваат приливи по основ на плата е намален за 2,8%, додека бројот на трансакциски сметки на кои пристигнуваат приливи по основ на пензии е зголемен за 13,2% во однос на минатата година. Вкупните пласмани на тековни сметки како одобрено дозволено пречекорување се намалени за 0,5%¹², додека искористеноста

¹¹ Од средината на јуни, Комерцијална банка АД Скопје започна со издавање Домашната платежна картичка, која беше дел од третиот сет на економски мерки на Владата за справување со Ковид-19.

¹² Намалувањето кај дозволеното пречекорување се јавува како резултат на донесените „Одлука за изменување и дополнување на Одлуката за методологијата за управување со кредитниот ризик на НБРСМ и Уредбата со законска сила за начинот на промената на договорните услови на кредитните изложености кај банките и штедилниците со цел ублажување на последиците од пандемијата на COVID-19, согласно кои корисниците на дозволено пречекорување имаат можност да ги користат олеснувањата кои им беа понудени во врска одобрено дозволено пречекорување.

на дозволеното пречекорување е намалена од 30,2% на 28,6% на 31.12.2020 година. Како резултат на ковид-кризата, значително се зголемија плаќањата со трајни налози (15,5% пораст), како и користењето на електронското и СМС банкарство. Заклучно со 31.12.2020 година, Банката има регистрирано вкупно 155.659 корисници на Интернет банката или 13,1% повеќе во однос на 2019 година, а бројот на извршени налози преку Интернет банката е зголемен за 42,7%, за користење на услугата СМС банкарство се доделени вкупно 1.552 претплати на вкупно 1.133 корисници и испратени се вкупно 88.681 порака. Од услугата мобилното банкарство за физички лица – 56.657 корисници (наспроти 39.809 корисници минатата година) успешно ја имаат инсталирано апликацијата на Банката, а 10.085 од нив имаат направено трансакција, со што вкупниот број на налози извршен преку мобилното банкарство во извештајниот период е 356.562 налози и бележи пораст од 70,6%.

7. Во извештајниот период, во делот на **наплата на побарувањата** од физички лица, на корисници на тековни сметки се испратени околу 1.196 опомени за заостанат долг, 730 известувања, опомени и раскинувања на договор на корисници на кредити и околу 230 опомени и 226 раскинувања на договори на иматели на кредитни картички. До Дирекцијата за правни работи се доставени 284 досиеја по тековни (трансакциски) сметки, 59 досиеја по кредити и 264 досиеја по картички за поведување постапка за присилна наплата. Во 2020 година потпишани се два Анекса на Договорот за користење на услуги за посредување при наплата на побарувања со ЕОС Матрикс ДООЕЛ Скопје со кои се обезбеди поддршка на наплатата во услови на ковид криза и рана наплата кај новите кредитни производи. Во извештајниот период се наплатени побарувања од физички лица за кои е поведена постапка за присилна наплата во вкупен износ од 81,2 милиони денари.

8. Во текот на 2020 година, активностите за **управување на односите со клиенти**, покрај редовната работа со посебно сегментирани групи на клиенти и редовните активности во Контакт-центарот на Банката, вклучуваа и активности поврзани со континуирано информирање на клиентите за сите настанати промени кај производите и услугите на Банката, Јавната и Индивидуалната понуда за промена на договорните услови за кредитни производи и домашната платежна картичка „Купувам домашно“ и активности поврзани со обештетувањето на депонентите на Еуростандард банка АД Скопје во стечај. Од средината на март, посетите на клучните клиенти – физички и правни лица, како и дистрибуцијата на производи надвор од Банката се стопирани заради пандемијата со ковид-19.

Сегментираната група на клиенти брои 54 правни лица – клучни клиенти каде што главната цел е насочена во развојот на односите со посебен сегмент на клиенти составен од менаџерски тим и/или членови на органи на управување кај правното лице со статус на клучен клиент и 787 физички лица од кои 42 физички лица кај правното лице клучен клиент, 216 клучни клиенти категорија I, 276 клучни клиенти категорија II, 183 со статус на ВИП клиенти, еден со статус на ВВИП клиент и 69 клиенти немаат доделено статус но користат услуги на личен банкар. Освен опслужувањето на редовните клиенти од сегментираните групи на клиенти, се соработува и со клиенти кои во иднина би сакале и официјално да ги добиваат производите и услугите на Банката преку Лични банкари.

XI. ПЛАТЕН ПРОМЕТ СО ПРАВНИ ЛИЦА

Во 2020 година продолжува трендот на пораст на бројот и вредноста на електронските безготовински трансакции¹³ во рамки на платниот промет со правни лица. Исто така, реализирани се следните активности во доменот на платниот промет во земјата и со странство за правни лица:

¹³ Налози реализирани преку Интернет банка и мобилната апликација за правни лица мБанкаКо.

- бројот на **новоотворени** денарски и девизни сметки на правни лица бележи намалување во однос на 2019 година. Вкупниот број на **затворени денарски сметки** по разни основи е намален за 17,2%¹⁴. Од вкупниот број затворени сметки, 141 сметки се затворени со Решение од надлежен орган, 953 се затворени врз основа на Законот за трговски друштва, 626 врз основа на писмено барање (синдикални организации, заедница на станари), 597 врз основа на Законот за платен промет, 10 врз основа на еднострано раскинување на Договор и 16 сметки се затворени по други причини. Од аспект на останатите активности за правните лица, во делот на водење на денарските сметки се реализирани 1.587 писмени барања, додека во делот за девизните сметки се реализирани 343 девизни барања за статусни и други промени на податоци на правните субјекти; проследени се 20.100 решенија за присилна наплата од кои 67% иницирале блокирање на сметките на комитентите. Споредено со минатата година, решенијата за присилна наплата бележат намалување од 54,1%.
- бројот и вредноста на **обработените трансакции во платниот промет во земјата** на правните лица бележи намалување. Во рамките на вкупниот број на безготовински трансакции, 58% се обработени преку интерен клиринг, 39% се процесирани преку КИБС и 3% од налозите се процесирани преку МИПС. Во рамки на готовинските трансакции на правни лица уплатните трансакции учествуваат со 92%, додека исплатните трансакции се застапени со 8%. По основ на исплата на плата и други лични примања се реализирани 163.079 трансакции по фолио број од правни лица. Од истите, 102.419 трансакции се реализирани на шалтерите на Банката, додека 60.660 трансакции се обработени преку сервисот на Е-банка.
- во извештајниот период продолжи континуираниот пораст на бројот на корисници на електронското банкарство (15.353 корисници, наспрема 13.286 во 2019 година). Бројот на регистрирани корисници на мобилната апликација мБанкаКо, заклучно со 31.12.2020 година е зголемен за 90% (2.664 регистрирани корисници, наспрема 1.401 во 2019 година), додека од вкупно обработените електронски трансакции 94.904 трансакции се реализирани преку мБанкаКо, што претставува пораст од 140% во однос на истиот период лани. Заклучно со 31.12.2020 година, услугата за уплата на готовина на банкомат со користење на Visa Business Debit картичка ја имаат искористено 287 правни лица, при што се реализирани вкупно 15.404 трансакции.
- вкупно остварениот платен промет со странство за правни лица реализиран преку Банката, во 2020 година изнесува 2.945,7 милиони евра и бележи намалување од 15,3%, додека бројот на трансакции изнесува 159.160 и е намален за 11%.
- реализираните активности во доменот на девизното електронско банкарство во извештајниот период бележат пораст во однос на вкупниот број на активни корисници за 17,2%, бројот на нови претплати за девизен пазар за правни лица за 6,5%, додека бројот на извршени налози за плаќање во текот на годината е намален за 1,3%.

¹⁴ Денарски сметки на правни лица и хуманитарни и хонорарни сметки на физички лица.

XII. ПАЗАРНО УЧЕСТВО НА КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ ВО ВКУПНИ ДЕПОЗИТИ И КРЕДИТИ

Табела бр.12 - Учество во вкупните депозити и кредити на Комерцијална банка АД Скопје на банкарскиот пазар во Република С.Македонија^[1] (во %)

		31.12.2019	31.12.2020
1	Вкупни депозити од домаќинства	28.4	29.1
	- денарски	26.1	27.2
	- девизни	31.0	31.2
2	Вкупни депозити од нефинансиски друштва	21.8	22.6
	- денарски	21.5	23.9
	- девизни	22.4	19.4
3	Вкупни кредити на домаќинства	10.2	9.5
	- денарски	2.9	3.4
	- девизни	19.3	17.5
4	Вкупни кредити на нефинансиски друштва	21.3	21.0
	- денарски	26.7	26.8
	- девизни	12.5	12.1
5	Вкупни депозити согласно Монетарна статистика од НБРСМ	25.6	26.4
6	Вкупни кредити согласно Монетарна статистика од НБРСМ	15.8	15.2

XIII. ИНФОРМАТИЧКА ТЕХНОЛОГИЈА

Во областа на информатичката технологија, 2020 година беше одбележана со низа активности, од кои повеќето поврзани со имплементирањето на препораки, одлуки и уредби со законска сила со цел поуспешно справување со последиците предизвикани од пандемијата со ковид-19. Како позначајни се издвојуваат следните:

- Обемни измени во апликативните решенија за репрограмирање на кредитната изложеност за физички и правни лица во согласност со Одлуките и Уредбите донесени од Владата и НБРСМ, за ублажување на ефектите од кризата, а се однесуваат на управување со кредитниот ризик и функционирање на кредитниот регистар, пресметка на камата и анuitети за репрограмирани кредити, симулации на ефекти од модификации при промена на услови за кредитирање, измени во процедури за промена на амортизациони планови итн.;
- Извршена е обемна надградба на функционалностите на Интернет банката и апликацијата m-Banka – дигитални апликативни решенија за повеќе услуги и производи на Банката, можност за ажурирање на лични податоци и печатење повеќе видови потврди, воведување на функционалноста на m-Banka и m-BankaCo со Huawei AppGallery и друго;
- Набавена е и комплетно инсталирана нова централна ИКТ опрема за главниот и резервниот компјутерски центар на Банката, инсталирани се нов тип сервери, имплементиран е нов тип на видеонадзор на 20 локации на Банката, извршени се повеќе набавки и инсталации на софтвер и лиценци;
- Имплементирана е комплетно дигитална експозитура со работно време 24/7, како и две дигитални експозитури како дел од постоечки експозитури каде се нудат следните услуги: повлекување готовина, депонирање готовина, автоматска

^[1] Пресметката на учеството на депозитите и кредитите е изработена според Методологијата на НБРСМ – монетарна статистика, и споредбата е направена со последните објавени податоци.

менувачница за EUR, наплата на фактури за: EVN, Македонски телеком, Телекабел, БЕГ и А1, проверка и печатење на извод за трансакциска сметка;

- Во извештајниот период се инсталирани банкомати на 9 нови локации и 11 cash-in банкомати, реализирана е миграција на нов кернел и апликација кај сите Ingenico POS терминали, извршена е замена на 440 стари работни станици со нови со WIN10 оперативен систем, преинсталирани се 190 постоечки работни станици со оперативен систем WIN10, извршена е дислокација и ставање во функција на голем број работни станици согласно барањата од организационите единици во функција на адаптација и обезбедување на непречено извршување на работните задачи, поврзано со новонастанатата ситуација со корона вирусот, за работа од дома се обезбедени и дадени на користење 119 нови и 59 постоечки преносни компјутери, 234 персонални компјутери и 73 приватни лаптопи се оспособени за работа од дома и др.

XIV. МАРКЕТИНГ АКТИВНОСТИ

Банката своите маркетинг активности ги извршуваше согласно утврдениот буџет за маркетинг комуникациски активности и буџетот за спонзорства и донации за 2020 година.

И покрај прогласената вонредна состојба поврзана со вирусот ковид-19, Банката продолжи и понатаму со своите активности и кампањи од кои позначајни се следните:

- Доделување на главната награда автомобил Toyota Corolla Hybrid од наградната игра „Бесконтактно плати и награда фати“, организирана пред новата целосно дигитализирана експозитура на Банката на ул. „Македонија“, која започна да работи на почетокот на февруари, и истото беше соодветно промовирано на социјалните мрежи,
- Тековни комуникациски активности на социјалните мрежи во врска со промоција на електронските форми на банкарското работење, меѓу кои: можноста за плаќање денарски налози без надомест, зголемените лимити за бесконтактно плаќање со дебитни и кредитни картички, мобилната апликација KomPay, новите можности за online аплицирање на повеќе производи на Банката,
- Промоција на понудата на кредитите за физички лица во вонредна состојба, како нов кредитен производ кој го замени потрошувачкиот кредит до 30.000 евра од почетокот на годината, како и новите производи за физички лица - СМАРТ кредит преку картичка, наменскиот потрошувачки кредит преку Нептун Македонија и можноста за набавка на осигурителни полиси преку нашата мрежа,
- Промотивни активности по повод доделувањето на наградата „Банка на годината за 2020“ од реномираниот финансиски магазин The Banker, како и поддршка за грижа на деца со аутизам преку кампањата „Комерцијална банка и MasterCard“,
- Учество во организацијата на првиот online вебинар на Банката на тема „е-Продавница за новата ера – Искуства и совети за поголема online продажба“ наменет за клиенти правни лица со кои Банката има договор за услугата за електронска трговија,
- Промоција на новите дигитални експозитури на Банката на ул. „Македонија“, Бисер и ГТЦ; активности во однос на активна промоција на производите и услугите на ББнката преку официјалните профили на социјалните мрежи Facebook, Instagram, LinkedIn и YouTube, како и преку банкоматите и експозитурите и филијалите на Банката.

Заради околностите предизвикани од пандемијата со новиот корона вирус ковид-19, беа реализирани значајни донации за Министерството за здравство, Универзитетската клиника за инфективни болести и Институтот за јавно здравје во износ од околу 620.000 евра.

Во текот на 2020 година, Банката продолжи со инвестициите во спортот, поддржа многубројни фестивали и културни случувања, а континуирано вложува и во научноистражувачката и издавачката дејност и реализација на хуманитарни проекти.

XV. АКТИВНОСТИ ЗА КОНТРОЛА НА УСОГЛАСЕНОСТА НА РАБОТЕЊЕТО НА БАНКАТА И СПРЕЧУВАЊЕ НА ПЕРЕЊЕ ПАРИ

Во функција на обезбедување на усогласеност на работењето, редовно се следеше новоусвоената регулатива, измените и дополнувањата на важечката регулатива, се известуваа сите организациони единици и делови на Банката за активностите и дејствата што треба да се преземат заради усогласување со истата. Во првата половина од 2020 година Банката беше активно вклучена во известување и толкување на Уредбите со законска сила кои беа носени од страна на Владата на Р. Северна Македонија во врска со справување со последиците од пандемијата со ковид-19 кои се однесуваа на работењето на банките, за што Банката навремено доставуваше и свои мислења во фазата на подготовки за истите. За таа цел, за потребите на Банката беа изготвувани посебни информации, известувања и инструкции за примена на новата регулатива, како и нејзиното влијание врз работењето на Организационите единици/делови.

Во овој сегмент од работењето активно се разрешуваа прашања поврзани со правилна примена на прописите и заштита од ризиците од неусогласеност, преку изготвување на повеќе мислења и дописи, конкретно до одделните организациони единици/делови, елаборати за воведување нови производи, примена на законската регулатива при пресметка на даноци и склучување на договори за кредитни производи, примена на одредби од Законите и Одлуките носени од страна на НБРСМ, и друго. Се спроведуваа и редовни контроли на исполнувањето на обврските за контрола на усогласеноста на работењето на Банката согласно интерните и екстерните акти и наоди, ФАТКА регулативата, како и активности за редовно информирање на органите на управување на Банката.

Во текот на 2020 година со цел спречување на перење пари, како и заштита на угледот и добрата репутација, Банката постапуваше по објавениот извештај од Националната процена на ризикот од перење пари и финансирање тероризам од страна на Управата за финансиско разузнавање преку софтверски надградби и унапредување на системот за СПП/ФТ. Дирекцијата соработуваше и со Министерството за финансии, како и НБРСМ и МБА во насока на мониторинг на ризични трансакции и доставување на пропишаните извештаи.

Во однос на остварување на функцијата на управување со сигурноста на информативниот систем и заштитата на лични податоци, во првата половина на 2020 година, во соработка со останатите организациони единици беа преземени мерки за заштита на здравјето на вработените и обезбедување на функционалност на работните процеси во услови на пандемија. Во периодот јули - септември 2020 година се спроведе и редовната процена на ризиците на средствата на информативниот систем, при што се ажурираа заканите и слабостите по истите, и се предложија нови сигурносни контроли. Во рамки на Анализата на неспецифични настани во деловното работење (Business Impact Analysis), направено е ажурирање на мапата на деловни процеси во Банката и извршена е ревизија на Стратегијата за справување со ризиците и обезбедување континуитет во работењето, упатствата за рачна работа во услови на нефункционирање на ИТ и Плановите за

континуитет во работењето на Организационите диници/делови. По насоки на Управниот одбор, во соработка со Секторот за информатичка технологија, ИТ ревизорот и Секторот за човечки ресурси и општи работи, се спроведе надворешна независна процена на ИТ cyber ризикот со помош на CyberQuant, како овластена компанија од MasterCard.

Спроведени се активности и контроли во насока на усогласување со регулативата за заштита на личните податоци преку акционен план доставен до Управниот одбор, како и контрола на друштвата даватели на услуги на Банката од доменот на обработка на лични податоци, редовни контроли преку внатрешна и надворешна ревизија и ревидирање на Политиката на сигурност на информативниот систем на Банката. Беа спроведени и тестирања во доменот на подигање на критичните податочни ресурси на ИКТ системите и утврдување на интегритетот и конзистентноста помеѓу двете локации на ИКТ системите. Се продолжи и со редовните активности во доменот на следењето на меѓународните стандарди и законската регулатива, давање препораки кон останатите организациони единици и делови на Банката, управувањето со регистрирани сигурносни инциденти, контрола при спроведување договори со добавувачи на ИТ сервиси на Банката и учество во делот на спроведување редовни тестирања на сигурноста на информативниот систем.

XVI. ОРГАНИЗАЦИЈА И ПЕРСОНАЛ

Организационата шема на Комерцијална банка АД Скопје е дадена во Прилог дијаграм бр.1. На 31.12.2020 година бројната состојба на вработените е 991 работници, од кои 739 во Централата на Банката и експозитурите во Скопје, и 252 во филијалите низ Републиката.

Во текот на 2020 година, Банката продолжи да вложува во стручното усовршување на вработените, при што стручно оспособување во земјата посетуваа 104 вработени, на стручно оспособување во странство се испратени 3 вработени, додека 36 вработени присуствуваа и на online обуки во организација на АТТФ и Луксембург. Банката организираше и практична настава online за околу 500 ученици од средни економски училишта со цел пренесување на практични знаења и вештини на теми од суштинско значење за нивното образование, идно вработување и градење здрави финансиски навики, а на практична работа во Банката присуствувале 6 студенти. Во делот на интерни обуки, 37 вработени присуствуваа на интерна обука на тема застапништво во осигурувањето, додека 33 вработени посетуваа интерна обука од областа на девизното работење. Извршена е и посета на Филијала Кочани, при што е спроведена специјализирана обука на вработените за канцелариско и архивско работење, особено во делот на пописот, евиденцијата и постапките на означување и уништување на документарен материјал.

Во услови на пандемија, со цел да го заштити здравјето на вработените и на клиентите, во Банката беа преземени бројни организациско-технички активности кои обезбедија континуитет на деловните операции и овозможија достапност на услугите на безбеден начин, и тоа: организациски мерки во однос на управувањето со човечките ресурси, хигиено-технички мерки за превенција од проширување на инфекцијата и мерки за превенција во врска со интерна комуникација, меѓусебна физичка изолација на вработените и можност за работа од дома. Покрај тоа, беа преземени и **мерки за заштита на клиентите, нивно информирање и останата комуникација на Банката со јавноста**, и тоа:

- На сите клиенти им се советува да го намалат интензитетот на посети на Банката, за сите потреби може да ги контактираат вработените на Банката на телефоните кои се објавени на веб-страницата www.kb.com.mk, како и на профилите на Банката на социјалните мрежи и контакт-центарот на (02) 3296-800;
- Се апелира до клиентите, сите услуги и производи на Банката, што е можно повеќе да ги вршат преку широката мрежа на банкомати, а 24 часа во денот на располагање им стојат и каналите за електронско банкарство: Интернет банка, мБанка, мБанкаКо, KomPay, веб-страницата www.kb.com.mk;

- До сите обезбедувачи на услуги и критични сервиси за Банката упатено е официјално барање да постапуваат согласно мерките, препораките и Одлуките на Владата на РСМ и да преземат дополнителни мерки за обезбедување на континуитетот на услугата, во смисла на заштита на критичните човечки ресурси и обезбедување постојан и дополнителен контакт за следење на нивото на услугата и нејзините перформанси;
- За сите измени на работењето, согласно преземените мерки на Владата на РСМ, органите на државната управа и здравствените институции, клиентите навремено ќе бидат информирани и упатени преку каналите за комуникација.

XVII. ВНАТРЕШНА РЕВИЗИЈА

Самостојната дирекција за внатрешна ревизија, како организационен дел поставен независно од останатите делови на Банката, а непосредно под Надзорниот одбор и Одборот за ревизија, има за цел да обезбеди објективна и независна оценка на системот на интерни контроли преку мерење, следење и тестирање на адекватноста на истите во функција на ефикасно извршување на работните процеси во согласност со интерните политики и процедури, законската регулатива, како и со целите на деловната политика на Банката.

Дирекцијата ги насочи своите активности кон ревизија на адекватноста на контролите во интерниот контролен систем на Банката за управување со значајните материјални ризици на кои се изложени деловните процеси. Дел од планираните ревизии, заради светската пандемија и вонредните услови за работа, беа заменети со процеси кон поддршка на финансиските активности на Банката во рамки на системите за преземање, мерење, следење на кредитен, оперативен, каматен и стратески ризик. Во согласност со одобриениот Годишен план за работа, во текот на 2020 година реализирани се 29 поединечни теренски ревизорски активности, во рамки на кои беа спроведени ревизии и контроли на работењето на филијалите во Кочани, Куманово и Велес.

Се изврши ревизија на процесите на софтверското лиценцирање и дел од апликативните платформи за управување со кредитен ризик и активностите како Банка чувар на имот. Се спроведе предимплементациона ИТ ревизија на поставеноста на новата мрежна и серверска опрема, новиот резервен компјутерски центар на Банката, како и поставеноста на ИКТ системите во дел од филијалите. Покрај тоа, се извршија активности поврзани со процена на новите системи за дигитално потпишување во Банката, сигурноста на дигиталниот простор во соработка со тимот на Mastercard, како и редовната годишна надворешна ревизија од KPMG и НБРСМ во делот на ИТ ризиците.

За наодите, идентификуваните слабости и препораките за надминување на истите, информирани се носителите на ревидираните процеси и надлежните органи на Банката преку доставени 4 писмени квартални извештаи.

Дел од тимот на Внатрешна ревизија беше континуирано ангажиран во консултативни активности за имплементација на Уредбите на Владата на РСМ околу различни проблематики кои ги регулираа банкарските активности, особено во сегментот на кредитирање, како и за потребите на поединечните организациони единици на барање на раководните лица. Дирекцијата со свој претставник како надворешен член учествуваше во работата на Комисијата на Банката за СКИБОР, а вршеше и редовни активности во рамките на интерните процедури за поплаки од клиенти добиени преку НБРСМ.

XVIII. ФИНАНСИСКО РАБОТЕЊЕ

Во текот на 2020 година, покрај редовните активности во доменот на финансиското работење, се вршеше и континуирана консултација на ниво на Банка заради правилна примена на меѓународните сметководствени стандарди и меѓународните стандарди за

финансиско известување и активно учество во имплементацијата на истите. Исто така, во целост се следеа и имплементираа сите промени кои се случија во делот на фискалната регулатива.

XIX. УПРАВУВАЊЕ СО МРЕЖАТА ФИЛИЈАЛИ НА БАНКАТА

Во рамки на активностите за управување со мрежата филијали, во текот на 2020 година беа реализирани следните активности:

- Воведување редарска служба во експозитурите на Банката со цел почитување на владините мерки и зголемување на нивото на безбедност;
- Организација на експозитурите во согласност со владините уредби во поглед на работното време, почитување на препораките за дистанцирање, носење заштитна опрема за вработените, како и во насока на поддршка на останатиот дел од работењето на Банката;
- Реорганизација во однос на начинот на исплата на пензиите во групи и процесот на издавање на картичките „Купувам домашно“ во наменски експозитури;
- Реновирање на експозитурите Бисер и ГТЦ со креирање на 24/7 зона опремена со банкомати и најнови дигитални киосци за безготовинско плаќање сметки;
- Активно учество во продажни кампањи и промоции на дигиталните услуги на Банката;
- Зајакнување на позадинската контрола на благајничкото работење за сметка на намалување на теренската контрола.

XX. ИЗВЕШТАЈ ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ ВО КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

1. Состав и функционирање на органите на Банката

Во 2020 година Банката ги остваруваше своите активности преку органите на Банката: Собрание на акционери, Надзорен одбор, Управен одбор, Одбор за управување со ризици, Одбор за ревизија, Кредитен одбор и Одбор за надгледување на информативната технологија.

1.1. Собрание на акционери на Банката

Со состојба 31.12.2020 година, Банката има вкупно 5.207 акционери.

Собранието на акционери во рамките на своите надлежности ги врши сите работи утврдени со законските прописи и Статутот на Банката. Во извештајната година Собранието одржа една седница на 02.04.2020 година, на која ги усвои Посебните и консолидираните финансиски извештаи на Комерцијална банка АД Скопје за 2019 година, ревидирани од ревизорско друштво, ја усвои Годишна сметка на Банката за 2019 година, ги разгледа и ги усвои сите извештаи и предложени материјали за работењето на Банката во 2019 година, ја разгледа Програмата на мерки и активности на деловната политика и финансискиот план на Банката за 2020 година и донесе Одлука за усвојување на Извештајот за усогласување на работењето на Банката со Кодексот за корпоративно управување на акционерските друштва котирани на Македонска берза.

1.2. Надзорен Одбор

Во 2020 година, согласно Законот за банките и Статутот на Банката, Надзорниот одбор функцијата ја остваруваше во состав од 7 члена - Сава Димитрова - независен член и Претседател, Таки Фити – Заменик-претседател, Горан Антевски - член, Сашо Наумоски - член, Александра Максимовска Стојкова - независен член, Ванчо Чифлиганец - член и Фатмир Етеми - член.

Табела бр.13 - Членови на Надзорен одбор на Комерцијална банка АД Скопје

	Сава Димитрова, независен член и Претседател
возраст	71 години
пол	женски
професија	пензионер
податоци за материјалните надоместоци и други права од договори за работа	0,62 милиони денари (брuto) на годишно ниво
државјанство	македонско
датум на првично именување	22.03.2006
постоен мандат	4 години
податоци за членување во други органи на управување	не членува во други органи на управување
податоци за членување во други органи на надзор	не членува во други органи на надзор
надоместокот кој го добиваат членовите на Одборот	за учество на седница се исплаќа месечен надоместок од 21.000,00 денари
	Таки Фити, член и Заменик-претседател
возраст	70 години
пол	машки
професија	пензионер и член на МАНУ
податоци за материјалните надоместоци и други права од договори за работа	1,5 милиони денари (брuto) на годишно ниво
државјанство	македонско
датум на првично именување	22.03.2006
постоен мандат	4 години
податоци за членување во други органи на управување	не членува во други органи на управување
податоци за членување во други органи на надзор	не членува во други органи на надзор
надоместокот кој го добиваат членовите на Одборот	за учество на седница се исплаќа месечен надоместок од 21.000,00 денари
	Горан Антевски, член
возраст	48 години
пол	машки
професија	управител во Раде Кончар ТЕП
податоци за материјалните надоместоци и други права од договори за работа	„Податоците се соодветно прикажани во Годишниот извештај за работењето на Раде Кончар ТЕП трансформатори и електрични постројки.“
државјанство	македонско
датум на првично именување	23.03.2016 година
постоен мандат	4 години
податоци за членување во други органи на управување	не членува во други органи на управување
податоци за членување во други органи на надзор	не членува во други органи на надзор
надоместокот кој го добиваат членовите на Одборот	за учество на седница се исплаќа месечен надоместок од 21.000,00 денари
	Сашо Наумоски, член
возраст	52 години
пол	машки
професија	генерален извршен директор на ПИ Витаминка АД Прилеп
податоци за материјалните надоместоци и други права од договори за работа	„Податоците се соодветно прикажани во Годишниот извештај за работењето на ПИ Витаминка АД Прилеп.“
државјанство	македонско
датум на првично именување	23.03.2016
постоен мандат	4 години
податоци за членување во други органи на управување	не членува во други органи на управување
податоци за членување во други органи на надзор	член на Надзорниот одбор на Друштво за производство, трговија и услуги ВЕДРИНА ДОО увоз-извоз Прилеп
надоместокот кој го добиваат членовите на Одборот	за учество на седница се исплаќа месечен надоместок од 21.000,00 денари

	Александра Максимовска Стојкова, независен член
возраст	46 години
пол	женски
професија	професор на Правниот факултет Јустинијан Први, УКИМ, Скопје
податоци за материјалните надоместоци и други права од договори за работа	1,5 милиони денари (брuto) на годишно ниво
државјанство	македонско
датум на првично именување	23.03.2016
постоен мандат	4 години
податоци за членување во други органи на управување	не членува во други органи на управување
податоци за членување во други органи на надзор	не членува во други органи на надзор
надоместокот кој го добиваат членовите на Одборот	за учество на седница се исплаќа месечен надоместок од 21.000,00 денари
	Ванчо Чифлиганец, член
возраст	66 години
пол	машки
професија	управител на Градежната фирма „Адора инженеринг“ ДООЕЛ Скопје
податоци за материјалните надоместоци и други права од договори за работа	1,5 милиони денари (брuto) на годишно ниво
државјанство	македонско
датум на првично именување	30.07.2018 година
постоен мандат	4 години
податоци за членување во други органи на управување	не членува во други органи на управување
податоци за членување во други органи на надзор	не членува во други органи на надзор
надоместокот кој го добиваат членовите на Одборот	за учество на седница се исплаќа месечен надоместок од 21.000,00 денари
	Фатмир Етеми, член
возраст	55 години
пол	машки
професија	управител на ЗСФ КОМ ДООЕЛ Скопје
податоци за материјалните надоместоци и други права од договори за работа	7,1 милион денари (брuto) на годишно ниво
државјанство	македонско
датум на првично именување	17.09.2018 година
постоен мандат	4 години
податоци за членување во други органи на управување	не членува во други органи на управување
податоци за членување во други органи на надзор	претседател на НО на Скопски пазар АД Скопје
надоместокот кој го добиваат членовите на Одборот	за учество на седница се исплаќа месечен надоместок од 21.000,00 денари

Членовите Сава Димитрова и Александра Максимовска Стојкова се независни членови на Одборот. При изборот на независните членови во целост се испочитувани критериумите за независност утврдени со Законот за банките. Независните членови и со нив поврзаните физички лица, не се вработени ниту се лица со посебни права и одговорности во Банката, не се акционери со квалификувано учество во Банката ниту застапуваат акционер со квалификувано учество во Банката, не работат, односно во последните три години не работеле во друштво за ревизија кое во тој период вршело ревизија на работењето на Банката и во последните три години немале материјален интерес или деловен однос со Банката во вредност која просечно надминува 3.000.000,00 денари.

- Сава Димитрова учествуваше во работата на 7 седници во текот на 2020 година;
- Таки Фити учествуваше во работата на 7 седници во текот на 2020 година;
- Горан Антевски учествуваше во работата на 7 седници во текот на 2020 година;

- Александра Максимовска Стојкова учествуваше во работата на 7 седници во текот на 2020 година;
- Сашо Наумовски учествуваше во работата на 6 седници во текот на 2020 година;
- Ванчо Чифлиганец учествуваше во работата на 6 седници во текот на 2020 година;
- Фатмир Етеми учествуваше во работата на 7 седници во текот на 2020 година.

На одржаните 7 редовни седници и со писмена согласност на членовите помеѓу седниците, Надзорниот одбор во текот на 2020 година донесе: 103 одлуки, 4 политики, 1 програма, 1 стратегија, 4 планови, разгледа 37 информации, 70 извештаи, 2 стрес-тестирања, 18 прегледи, како и други работи од тековен карактер што се во негова надлежност.

Надзорниот одбор расправаше за значајни прашања од делокругот на работењето на Банката, месечно ја разгледуваше ликвидноста и економско-финансиската состојба, преземаше соодветни мерки за заштита на капиталот на Банката и за наплата на проблематичните кредити.

Надзорниот одбор на Банката усвои Елаборати за отпис, Одлуки за регулирање на побарувања и за исправка на вредноста на имотот на Банката стекнат по основ на ненаплатени побарувања, ги прифати информациите за отстапување на побарувањата од одредени комитенти, Годишниот и Полугодишниот извештај за работењето на Банката, ги усвои Извештаите за работењето на Одборот за управување со ризици, Извештаите за извршените ревизии од Внатрешната ревизија, Извештаите од Дирекцијата за контрола на усогласеност на работењето на Банката со прописите и спречување перење пари, како и други информации и извештаи од своја надлежност.

Од редовите на Надзорниот одбор се формирани Одбор за избор и разрешување на членовите на НО, ОУР, ОР и УО и Одбор за воспоставување и спроведување на Политиката за наградување.

1.2.1 Одбор за избор и разрешување на членовите на Надзорниот одбор, Одборот за управување со ризици, Одборот за ревизија и Управниот одбор

Состав:

1. Таки Фити, Претседател,
2. Сава Димитрова, член и
3. Горан Антевски, член.

Формиран е со Одлука на НО на 22.05.2020 година, а мандатот на членовите трае до истекот на мандатот на членовите на НО – 20.05.2024 година.

Надлежности:

- ја спроведува Политиката за начинот и постапката на избор, следење на работењето и начинот и постапката на разрешување на членовите на Надзорниот одбор, Одборот за управување со ризици, Одборот за ревизија, Управниот одбор, Кредитниот одбор и Одборот за надгледување на информативната технологија на Комерцијална банка АД Скопје,
- ги разгледува доставените предлози од акционерите и/или од стручните служби во Банката за кандидати за членови на органите на Банката, ги избира кандидатите кои најмногу ги исполнуваат критериумите за членови на Надзорниот одбор, Одборот за управување со ризици, Одборот за ревизија, Управниот одбор, Кредитниот одбор и Одборот за надгледување на информативната технологија и му ги предлага на надлежниот орган на Банката за усвојување,
- следењето на работењето на органите на Банката се врши преку извештаите за работењето кои органите на Банката, согласно регулативата и интерните акти на

Банката, имаат обврска на редовна основа да ги доставуваат до повисокиот орган. Преку извештаите за работење, повисокиот орган го следи и контролира работењето на пониските органи на Банката.

- доколку се утврди дека некој од членовите на органите на Банката престане да исполнува еден и/или повеќе критериуми за член на соодветниот орган, или пак работи спротивно на закон и/или Статутот на Банката, Одборот за избор и разрешување доставува предлог за негово разрешување до надлежниот орган кој ја донел одлуката за именување на тој член.

Во 2020 година Одборот одржал 2 седници:

- Сава Димитрова присуствувала на 2 седници,
- Таки Фити присуствувал на 2 седници и
- Горан Антевски присуствувал на 2 седници.

Во 2020 година Одборот донел 2 одлуки.

1.2.2 Одбор за воспоставување и спроведување на Политиката за наградување

Состав:

1. Сава Димитрова, Претседател
2. Таки Фити, член и
3. Фатмир Етеми, член.

Формиран е со Одлука на НО на 22.05.2020, а мандатот на членовите трае до истекот на мандатот на членовите на НО – 20.05.2024 година.

Надлежности:

- ја спроведува Политиката за наградување на Комерцијална банка АД Скопје,
- при спроведување на Политиката за наградување, Одборот за наградување се раководи врз следните Принципи за наградување: (i) Ефикасно управување со наградувањето, (ii) Ефикасно поврзување на наградувањето со разумно преземање ризик, и (iii) Ефикасна супервизија од регулаторот и вклученост на засегнатите страни.
- принципот за Ефикасно управување со наградување се заснова врз Оцената на севкупните работни достигнувања на работникот, односно врз оцената добиена од различни извори врз основа на континуирано следење на работата на работникот, а особено врз: извршување на задачи и достигнувања на целите, демонстрирање компетенции и посветеност за учење и развој.
- принципот на Ефикасно поврзување на наградувањето со разумно преземање ризик се заснова на критериумот наградувањето да е прилагодено на сите видови ризици.
- принципот на Ефикасната супервизија од регулаторот и вклученоста на засегнатите страни подразбира: супервизорската оценка на практиките на наградување да е ригорозна и одржлива, а недостатоците веднаш да се отстранат. Спроведување транспарентна постапка и конструктивна вклученост на сите засегнати страни.

Во 2020 година Одборот одржал 2 седници:

- Сава Димитрова присуствувала на 2 седници,
- Таки Фити присуствувал на 2 седници и
- Фатмир Етеми присуствувал на 2 седници.

Во 2020 година Одборот донел 2 одлуки.

1.3. Управен одбор на Банката

Управниот одбор на Банката се состои од 3 (три) члена, со мандат од 6 (шест) години:

- Хари Костов, Главен извршен директор и Претседател на Управниот одбор,
- Илија Илоски, Главен оперативен директор и член на Управниот одбор, и
- Маја Стевкова Штеријева, Главен финансов директор и член на Управниот одбор.

Одлуките за именување на членовите на Управниот одбор се донесени од страна на Надзорниот одбор на Банката, на 28.09.2016 година и на 03.04.2018 година.

Табела 14 – Податоци за членување во други органи на управување и/или надзор на членовите на УО

	Податоци за членување во други органи на управување и/или надзор
Хари Костов	Не членува во органи на други друштва на управување и/или надзор.
Илија Илоски	Не членува во органи на други друштва на управување и/или надзор.
Маја Стевкова Штеријева	Член на Надзорниот одбор на КБ Прво пензиско друштво (1) и Претседател на Македонската банкарска асоцијација (2). Податоци за примањата во други друштва: (1) за учество на седници на Надзорниот одбор во КБ Прво пензиско друштво: една просечна месечна нето-плата на ниво на Републиката. (2) без примања.

Покрај работите кои континуирано ги извршуваше согласно Законот за банките, Статутот на Банката и другите акти на Банката, во текот на извештајниот период, Управниот одбор на Банката донесе 3.537 одлуки за одобрување краткорочни денарски кредити, одлуки за одобрување долгорочни кредити, кредити за трајни обртни средства, издавање денарски и девизни гаранции, одлуки за одобрување краткорочен девизен кредит на резидент како покритее за отворање и плаќање акредитиви, одлуки за одобрување краткорочен денарски кредит како покритее за отворање и плаќање акредитиви, одлуки за утврдување на рамковен револвинг кредит-лимит, кредити за станбена изградба, потрошувачки кредити без определена намена, кредити за одобрување готовински кредит со залог на девизен и денарски депозит, одлуки за одобрување на кредитен лимит и издавање на MasterCard и Visa кредитни картички. Исто така, Управниот одбор донесе одлуки за набавка на средства за работа - опрема, одлуки за продажба на недвижен имот сопственост на Банката и утврдување на почетната цена, одлуки за давање недвижен имот под закуп и др. Управниот одбор во 2020 година донесе 13 упатства за работа, 1 методологија, 12 правилници и процедури, 3 планови и др.

1.4. Одбор за управување со ризици

Одборот за управување со ризици се состои од 6 (шест) члена и 6 (шест) заменици членови со мандат од 6 (шест) години, и тоа: Хари Костов - претседател; Маја Стевкова Штеријева - заменик-претседател; Сузана Московска - член, Билјана Максимовска Поповиќ – член, Теодора Гушкова Проданова – член и Никола Џамбазовски - член. Заменици членови на одборот се: Татјана Лескароска Миноска, Весна Кипријанова, Ирена Живковиќ Зарева, Наташа Стоименова, Соња Угриновска Бојаџиевска и Марина Момироска.

Сите членови и заменици членови на Одборот за управување со ризици се избрани од редот на лицата со посебни права и одговорности вработени во Банката, ги исполнуваат условите предвидени со Законот за банките и имаат искуство во областа на банкарството најмалку три години.

Одлуките за именување на членовите на Одборот за управување со ризици се донесени од страна на Надзорниот одбор на Банката на 29.03.2017 година, 31.07.2018 година, 27.02.2019 година и 24.10.2019 година.

Табела 15 – Податоци за членување во други органи на управување и/или надзор на членовите на ОУР

	Податоци за членување во други органи на управување и/или надзор
Сузана Московска	На предлог на Банката не членува во органи на други друштва на управување и/или надзор
Билјана Максимовска Поповиќ	На предлог на Банката не членува во органи на други друштва на управување и/или надзор
Теодора Гушкова Проданова	Основач и Управител на Друштво за рекреативна јога – студио ТАО ТЕ ДООЕЛ Скопје
Никола Џамбазовски	На предлог на Банката не членува во органи на други друштва на управување и/или надзор

За Хари Костов и Маја Стевкова Штеријева податоците се претходно дадени.

Одборот за управување со ризици во 2020 година, на 52 одржани седници и со писмена согласност на членовите, донесе 519 одлуки, 40 заклучоци, разгледа 202 информации, прифати 99 извештаи и 18 прегледи и усвои 12 инструкции.

Одборот го следеше целокупното работење на Банката, се грижеше за применувањето на политиките и процедурите за оцена на кредитите и нивното управување, го следеше спроведувањето на кредитната политика и постапки и ги донесуваше поединечните одлуки за одобрување на кредитната изложеност спрема комитентите и со нив поврзаните лица, во рамки на лимитите утврдени со Одлуката на Надзорниот одбор. Одборот одлучуваше за продолжувањето на рокот на достасување на побарувањата на Банката два и повеќе пати. Одборот за управување со ризици во текот на 2020 година разгледа и утврди повеќе материјали кои му ги предложи на Надзорниот одбор за донесување од негова надлежност. Согласно Законот за банките и Статутот на Банката, Одборот за управување со ризици квартално доставуваше извештаи до Надзорниот одбор за својата работа.

1.5. Одбор за ревизија на Банката

Одборот за ревизија на Банката се состои од 5 (пет) члена со мандат од 4 (четири) години. Во постапката за именување членови на Одборот за ревизија во целост е применет принципот на транспарентност.

Одлуката за именување на членовите на Одборот за ревизија е донесена на ден 22.05.2020 година од страна на Надзорниот одбор на Банката и е објавена во пропишаниот рок.

Во Одборот за ревизија членуваат: Сава Димитрова, Таки Фити, Александра Максимовска Стојкова, Блажо Недев и Марјан Андонов. Блажо Недев и Марјан Андонов се независни членови на Одборот.

Табела 16 – Податоци за членување во други органи на управување и/или надзор на членовите на ОР

	Податоци за членување во други органи на управување и/или надзор
Блажо Недев	Претседател на Здружението на овластени ревизори на РСМ
Марјан Андонов	Управител на Друштвото за ревизија ГРАНТ ТОРНТОН ДОО Скопје

За Сава Димитрова, Таки Фити и Александра Максимовска Стојкова податоците се претходно дадени.

При изборот на независните членови на Одборот за ревизија во целост се испочитувани критериумите за независност утврдени со Законот за банките. Независните членови и со нив поврзаните физички лица не се вработени ниту се лица со посебни права и одговорности во Банката, не се акционери со квалификувано учество во Банката ниту застапуваат акционер со квалификувано учество во Банката, не работат, односно во последните три години не работеле во друштво за ревизија кое во тој период вршело ревизија на работењето на Банката и во последните три години немале материјален интерес или деловен однос со Банката во вредност која просечно надминува 3.000.000,00 денари.

Во текот на 2020 година, Одборот за ревизија одржа 4 редовни седници на кои се прифатени Посебните и Консолидираните финансиски извештаи на Комерцијална банка АД Скопје за 2019 година, ревидирани од Друштво за ревизија, разгледани се Информациите за кредитен ризик, Извештаите за работењето на Одборот за управување со ризици и Извештаите од Внатрешна ревизија за извршените ревизии во текот на 2020 година.

1.6. Кредитен одбор на Банката

Кредитниот одбор на Банката се состои од 6 (шест) члена и 6 (шест) заменици членови со мандат од 4 (четири) години, и тоа: Илија Илоски - Претседател; Маја Стевкова Штеријева - Заменик-претседател; Габриела Миленковиќ – член, Билјана Хаџи-Велкова - член, Антигона Буклеска Младеновиќ – член и Светлана Стојановска – член. Заменици членови на Одборот се: Татјана Лескароска Миноска, Весна Кипријанова, Елена Спировска, Весна Ристовска, Антина Живковиќ и Зорица Пејкоска.

Одлуките за назначување на членовите и на замениците членови на Кредитниот одбор се донесени на 27.02.2019 година и на 24.10.2019 година од страна на Надзорниот одбор на Банката.

Кредитниот одбор на Банката во текот на 2020 година, на 52 одржани седници и со писмена согласност на членовите, донесе 1.116 одлуки и 1 заклучок. На седниците се разгледани и прифатени повеќе информации, кредитни анализи, прегледи и извештаи (месечни и квартални) кои се однесуваат на постапки за присилна наплата на побарувања, наплатени побарувања од правни и физички лица, состојбата на пласманите на одредени комитенти, класификација на комитенти по одделни ризични категории со план на мерки и активности, минусни салда по тековни сметки и MasterCard картички со план на мерки и активности за нивна наплата и друго.

Кредитниот одбор ги има разгледано и прифатено Предлог-одлуките од надлежност на Одборот за управување со ризици и Предлог-одлуките од надлежност на Надзорниот одбор на Банката.

1.7. Одбор за надгледување на информативната технологија

Одборот за надгледување на информативната технологија се состои од 7 членови и 6 (шест) заменици членови со мандат од 4 години. Членови на Одборот се: Илија Илоски - претседател, Зорица Черепналкоска - заменик претседател, Ана Мадевска Богданова - член, Игор Бислимовски - член, Габриела Миленковиќ - член, Искра Тосева - член и Татјана Лескароска Миноска - член. Заменици членови на Одборот се: Весна Ташковска, Киро Чадиловски, Марија Србиновска, Катерина Аврамовска, Билјана Адамческа и Кире Солески.

Одлуките за назначување на членовите и на замениците членови на Одборот за надгледување на информативната технологија се донесени на ден 27.02.2019 година и на 31.07.2019 година од страна на Надзорниот одбор на Банката.

Одборот за надгледување на информативната технологија во 2020 година одржа 2 седници на кои донесе 6 одлуки.

2. Организацииска структура на Банката

Организацииската шема на Банката е приложена во Прилог дијаграм бр.1 од Годишниот извештај, додека повеќе детали се дадени во глава XVI. Организација и персонал.

3. Акционерска структура на Банката

Банката со состојба 31.12.2020 година има вкупно 5.207 акционери. Вкупниот број издадени акции, заклучно со 31.12.2020 година, изнесува 2.279.067 обични акции. На 31.12.2020 година вкупниот број акции со право на глас изнесува 2.278.054 акции. АДОРА Инженеринг ДООЕЛ Скопје е акционер со квалификувано учество во Банката. АДОРА Инженеринг ДООЕЛ Скопје поседува 12,850% од вкупниот број издадени акции и 12,855% од вкупниот број акции со право на глас на 31.12.2020 година.

Во Надзорниот одбор на Банката членува Ванчо Чифлиганец како претставник на акционер со квалификувано учество во Банката.

4. Права коишто произлегуваат од акциите

Сопствениците на обични акции ги имаат следните права:

1. право на глас во Собранието на Банката;
2. право на исплата на дел од добивката (дивиденда); и
3. право на исплата на дел од остатокот од ликвидационата, односно стечајната маса на Банката.

Секоја акција која дава право на глас, дава право на еден глас во Собранието на Банката.

5. Примена на кодексот за корпоративно управување

Кодексот за корпоративно управување на Комерцијална банка АД Скопје е усвоен од страна на Надзорниот одбор на Банката на 28.06.2018 година. Со Кодексот, Банката ги уреди основните начела и принципи за корпоративното управување како збир од заемни односи помеѓу Управниот одбор, другите лица со посебни права и одговорности кои извршуваат раководна функција во Банката, Надзорниот одбор, акционерите на Банката и другите заинтересирани субјекти. Со Кодексот се опфатени задолжителните елементи предвидени со Одлуката за правилата за добро корпоративно управување во банка, донесена од Народната банка (Сл. весник бр.24 од 06.02.2018 година).

Банката при своето редовно работење во целост се придржува кон принципите на корпоративното управување утврдени во Кодексот, и тоа: гарантирање на правата и интересите на акционерите, транспарентност на сопственичката структура, поделба на надлежностите, редовна и ефикасна контрола и ревизија, почитување на законите, етичките стандарди и практики, независност и објективност и останатите утврдени принципи.

Банката во своето работење е усогласена со одредбите содржани во Кодексот за корпоративно управување кои се однесуваат на постапката за свикување на Собрание, постапката за гласање, правата на акционерите, соработката помеѓу Надзорниот и Управниот одбор, видот, роковите и начините на кои Управниот одбор доставува информации и документи до Надзорниот одбор и начинот на постапување во ситуации кога постои судир на интереси.

Обврските, одговорностите и начинот на работа на органите на Банката, утврдени во Кодексот се исполнуваат во целост од страна на членовите на органите на Банката. Членовите на органите на Банката при нивното редовно работење ја почитуваат и

применуваат законската регулатива, подзаконските акти, Статутот на Банката и другите интерни акти на Банката со кои се регулираат нивните надлежности.

6. Информации и податоци поврзани со спроведувањето на Политиката за наградување на Банката

Со цел усогласување со одредбите од Одлуката за правилата за добро корпоративно управување во банка од НБРМ (Службен весник на РМ бр. 24/2018), Комерцијална банка има донесено интерен акт Политика за наградување и Упатство за примена на политиката за наградување и има формирано Одбор за воспоставување и спроведување на Политиката за наградување составен од 3 члена на Надзорниот одбор.

Политиката за наградување содржи јасни и транспарентни правила и критериуми за определување на висината на вкупниот надоместок, а особено за јасно определување и разграничување помеѓу фиксниот и варијабилниот дел од вкупниот надоместок на членовите на НО, УО и останатите лица со посебни права и одговорности, вработени во Банката и останатите вработени во Банката.

Упатството за примена на Политиката за наградување ги дефинира критериумите врз основа на кои базираат одлуките за исплата на варијабилен надоместок на вработените и лицата со посебни права и одговорности, како и критериумите кои го определуваат прифатливото ниво на ризик при носење на одлуката за исплата на надоместоци во Банката.

Вкупниот надоместок се состои од фиксен и варијабилен дел од надоместокот. Фиксниот дел зависи од описот на работното место, односно од надлежностите на лицата со посебни права и одговорности. Варијабилниот дел зависи од долгорочната успешност во извршувањето на работните задачи, имајќи го предвид и преземеното ниво на ризик. Исплатата на варијабилниот дел не ја ограничува можноста на Банката за зајакнување на нејзината солвентна позиција. Фиксниот дел од вкупниот надоместок е значително повисок, односно варијабилниот дел не смее на годишно ниво да надмине 100% од фиксниот дел од вкупниот надоместок исплатен на секој вработен или лице со посебни права и одговорности. Политиката за наградување не предвидува надомест во форма на акции.

На членовите на Надзорниот одбор им припаѓа надомест за учество и работа на седниците во висина која е одредена со одлуката за нивно назначување. За работата на членовите на Надзорниот одбор, Собранието може со одлука да им одобри учество во добивката.

Месечниот надоместок - плата на членовите на Управниот одбор се утврдува со менаџерскиот договор кој го одобрува Надзорниот одбор. Плата по основ на деловна успешност на членовите на Управниот одбор, е варијабилен износ што се исплатува согласно одобрената Одлука на Одборот за воспоставување и спроведување на Политиката за наградување од страна на Надзорниот одбор.

Во текот на 2020 година со работењето на Банката управуваа: 3 члена на Управниот одбор, 7 члена на Надзорниот одбор, 6 члена на Одборот за управување со ризици, 5 члена на Одборот за ревизија, 6 члена на Кредитниот одбор, 7 члена на Одборот за надгледување на информативната технологија и менаџерски тим согласно организационата структура на Банката.

- Во извештајната година, на тројца членови на Управниот одбор, на бруто-основа, се исплатени вкупно 62,7 милиони денари по основ на плати, плата од деловна успешност, регрес, новогодишен надоместок, менаџерско осигурување и систематски прегледи, од кои 36,7 милиони денари претставуваат фиксен и 26,0 милиони денари претставуваат варијабилен надоместок, согласно Политиката за наградување.

- На две лица надлежни за функции на контрола, на бруто-основа се исплатени вкупно 4,8 милиони денари по основ на плати, плата од деловна успешност, регрес, новогодишен надоместок, обуки и менаџерско осигурување, од кои 3,4 милиони денари се фиксен, а 1,4 милиони денари се варијабилен надоместок,
- На 52 лица со посебни права и одговорности (менаџерски тим), на бруто-основа се исплатени вкупно 167,1 милиони денари за плати, плата од деловна успешност, регрес, новогодишен надоместок, менаџерско осигурување, стручно оспособување, систематски прегледи и јубилејни награди, од кои 105,3 милиони денари претставуваат фиксен и 61,8 милиони денари претставуваат варијабилен надоместок.
- Вкупно, на сите вработени во Банката (вклучувајќи ги и Управниот одбор, лицата надлежни за функции на контрола и менаџерскиот тим) во текот на 2020 година, на бруто-основа се исплатени 1.037,4 милиони денари за плати, плата од деловна успешност, регрес, новогодишен надоместок, менаџерско осигурување, отпремнина, систематски прегледи, обуки и стручно усовршување, јубилејни награди, парична помош, дополнителни пензиски придонеси и други надоместоци од кои 842,8 милиони денари претставуваат фиксен и 194,6 милиони денари претставуваат варијабилен надоместок.
- За присуство на седници на членовите на Надзорниот одбор во 2020 година, на бруто-основа се исплатени 1.960 илјади денари, 466,6 илјади денари на членовите на Одборот за ревизија и 26,7 илјади денари на еден надворешен член од Одборот за надзор на информатичката технологија. Дополнително во текот на 2020 година се извршени исплати на награди за членовите на Надзорниот одбор на Банката за 2018 и 2019 во вкупен износ од 2.319,5 илјади денари вкупно за двете наведени години, додека за 2020 година е евидентиран трошок во вкупен износ од 1.925 илјади денари, кој ќе се исплати во текот на 2021 година, по усвојување од Собранието на Банката.
- Заклучно со 31.12.2020 година вкупно одобрените кредити и други облици на изложеност кон овие лица (вклучувајќи ги и со нив поврзаните лица) изнесува 1.192,2 милиони денари и целосно е во рамките на пропишаните супервизорски стандарди.

7. Политика за спречување на судир на интереси

Банката во 2020 година работеше согласно Политиката за избегнување на судир на интереси (донесена од страна на Надзорниот одбор на 28.06.2018 година) со која се утврдени принципите кои Банката ги применува во идентификувањето на потенцијалните судири на интереси, како и дефинирање на мерките и активностите кои се преземаат во случаите кога постои судир на интереси.

Согласно Политиката, Банката воспостави процедури преку кои се следат потенцијалните извори на судир на интереси. Политиката ги поставува обврските и одговорностите на лицата со посебни права и одговорности и останатите вработени во Банката по однос на избегнувањето на потенцијален судир на интереси.

Непосредните раководители на организационите единици спроведуваат хиерархиска контрола во поглед на примена и почитување на одредбите од Политиката и преземаат мерки и активности за отстранување и коригирање на однесувањето на вработен кое не е во согласност со Политиката.

Лицата со посебни права и одговорности во Банката на секои шест месеци даваат писмена изјава за постоење, односно непостоење, на судир на нивниот личен интерес со интересот на Банката.

Членовите на Надзорниот одбор и Управниот одбор не присуствуваат при донесувањето на одлуките на овие органи, доколку нивната објективност е доведена во прашање заради постоење на судир помеѓу нивниот личен интерес и интересот на Банката. За постоење на судир на интереси, членот на Надзорниот или на Управниот одбор дава писмена изјава

пред одржување на седницата, која се доставува до Надзорниот и до Управниот одбор и во која се наведува основот од кој произлегува судирот на интереси.

8. Информации за користење услуги од надворешни лица

Банката во текот на 2020 година користеше услуги од надворешни лица, но ниедна од тие услуги не е значајна услуга согласно дефиницијата за значајна услуга од надворешно лице утврдена во Одлуката за методологијата за управување со ризиците и критериумите за истото утврдени во интерните акти на Банката.

9. Усогласеност на работењето и управувањето на Банката со Кодексот за корпоративно управување на акционерските друштва котирани на Македонската берза

Комерцијална банка АД Скопје како членка на Македонската берза го усогласи своето работење со Кодексот за корпоративно управување на акционерските друштва котирани на Македонската берза и во текот на 2020 година продолжи да се придржува на пропишаните принципи од овој Кодекс.

- Информациите за правата кои произлегуваат од родовите и класите на акции издадени од Банката, Статутот на Банката и измените и дополнувањата на Статутот се објавени на интернет-страницата на Банката и на интернет-страницата на Македонската берза,
- Во текот на 2020 година, Банката одржа 1 (едно) Собрание на акционери, и тоа на 02.04.2020 година, при што беше испочитуван принципот според кој за полномошник на акционер не може да бидат назначени членови на семејствата на лицата кои се овластени да ја застапуваат и претставуваат Банката и нивните застапници, ниту пак застапник на член на органите на надзор и управување на Банката,
- Во 2020 година не се склучени акционерски договори кои ги ограничуваат правата од акциите на акционерите на Банката,
- При свикнување на Собранието на Банката во март во целост беа испочитувани пропишаната постапка за свикнување на Собранието, достапноста на информациите, постапката за пријавување на присуство, како и начинот на водењето на Собранието,
- Во 2020 година се извршени промени во сопственичката структура на капиталот на Банката кои се однесуваат на акционери со квалификувано мнозинство од над 5%. Имено, акционерот АД ОРА Инженеринг ДООЕЛ Скопје го зголеми своето учество во капиталот на Банката за 1,429%,
- Во 2020 година не се донесени одлуки со кои се вршат големи измени во однос на идентитетот или карактерот на Банката,
- Учеството на странскиот капитал во Банката на 31.12.2020 година изнесува 2,77% од капиталот на Банката. АД ОРА Инженеринг ДООЕЛ Скопје е акционер со квалификувано учество во Банката. АД ОРА Инженеринг ДООЕЛ Скопје поседува 12,850% од вкупниот број издадени акции,
- Со Етичкиот кодекс за вработените во Комерцијална банка АД Скопје, донесен во 2014 година и со измените на Етичкиот кодекс за вработените во Комерцијална банка АД Скопје, донесени во 2018 година, Банката воспостави збир од професионални стандарди и корпоративни вредности кои се применуваат подеднакво за членовите на Надзорниот одбор, Управниот одбор, другите лица со посебни права и одговорности и останатите вработени во Банката, а кои особено се однесуваат на: избегнување на случаи на корупција и други незаконски и неетички однесувања и активности, избегнување на судир на интереси, трансакции со поврзани лица со Банката и чување на банкарска тајна,
- Банката во 2020 година во целост го испочитува принципот за навремено и точно објавување на сите суштински прашања кои се однесуваат на Банката, нејзината финансиска состојба, работењето, како и сите ценовно чувствителни информации на својата интернет-страница, на интернет-страницата на Македонската берза и во дневен весник. Со Политиката за објавување податоци и извештаи, донесена од Надзорниот

одбор на Банката, се уредени начинот на објавување на извештаите и обелоденување на податоците од страна на Банката, видот на податоците кои се објавуваат, формата во која се објавуваат, фреквенцијата на објавување и контролните системи кои ќе се воспостават при процесите на објавување на податоците,

- Во текот на 2020 година, Надзорниот одбор на Банката оствари ефикасен систем на контрола врз менаџментот на Банката,
- Надзорниот одбор одржа 7 седници во текот на годината, а во Извештајот за работењето на овој одбор подетално се содржани неговите активности,
- Надзорниот одбор во целост го примени принципот на транспарентност во постапката за номинирање и избор на членовите на овој одбор. Членовите Сава Димитрова и Александра Максимовска Стојкова се независни членови на Надзорниот одбор.
- Во текот на 2020 година, принципот според кој Претседателот на Надзорниот одбор на Банката се грижи за правилно функционирање на Одборот во целост е испочитуван,
- Функцијата на внатрешен правен советник во Банката ја врши Директорот на Секторот за правни работи кој раководи со соодветната Дирекција за поддршка на работењето на органите на Банката,
- Согласно Законот за банките, Одборот за ревизија како орган на Банката ја врши функцијата на Комисијата за ревизија,
- Во текот на 2020 година Банката работеше согласно Политиката за наградување,
- Во 2020 година Надзорниот одбор на Банката се грижеше за остварување на целите и стратегијата на Банката, притоа водејќи сметка и за интересите на засегнатите лица,
- Банката во целост го испочитува принципот според кој членовите на Надзорниот одбор се одговорни за усогласеност со законите и другите прописи кои се однесуваат на управувањето со ризици поврзани со работењето на Банката. Банката има воспоставено ефикасен систем за управување со внатрешниот ризик и контрола,
- Согласно Законот за банките, лицата со посебни права и одговорности на секои 6 месеци даваат писмена изјава за постоење или непостоење на судир на нивниот личен интерес со интересот на Банката. Во случај на појава на судир на интереси, до Надзорниот одбор и до Управниот одбор на Банката се доставува писмена изјава во која се наведува основот од кој произлегува судирот меѓу личниот интерес на лицето и интересот на Банката.
- Во 2020 година Банката нема склучено големи зделки. Зделките со заинтересирана страна се одобрени во согласност со Законот за банките.

XXI. КОРПОРАТИВНА ОПШТЕСТВЕНА ОДГОВОРНОСТ

Покрај значајните донации на Банката за поддршка на јавното здравство и на надлежни државни институции во борбата со ковид-кризата, како и на ученици за полесно следење на онлајн наставата, кои ја потврдија определбата на Комерцијална банка за инвестирање во заедницата и давање позитивен пример за зголемување на свесноста за општествено одговорно делување, во 2020 година беа реализирани и низа проекти преку Координативното тело за општествена одговорност, кои исто така беа прилагодени на актуелните случувања предизвикани од пандемијата со Ковид-19.

Во текот на минатата година, продолжија и волонтерските активности и донациите од вработените, со кои тие несебично им помогнаа на маргинализираните групи граѓани и подарија новогодишни пакетчиња за деца од социјално ранливи категории. Активностите беа реализирани во согласност со определбите во Стратегијата за корпоративна општествена одговорност за периодот 2017-2021 година.

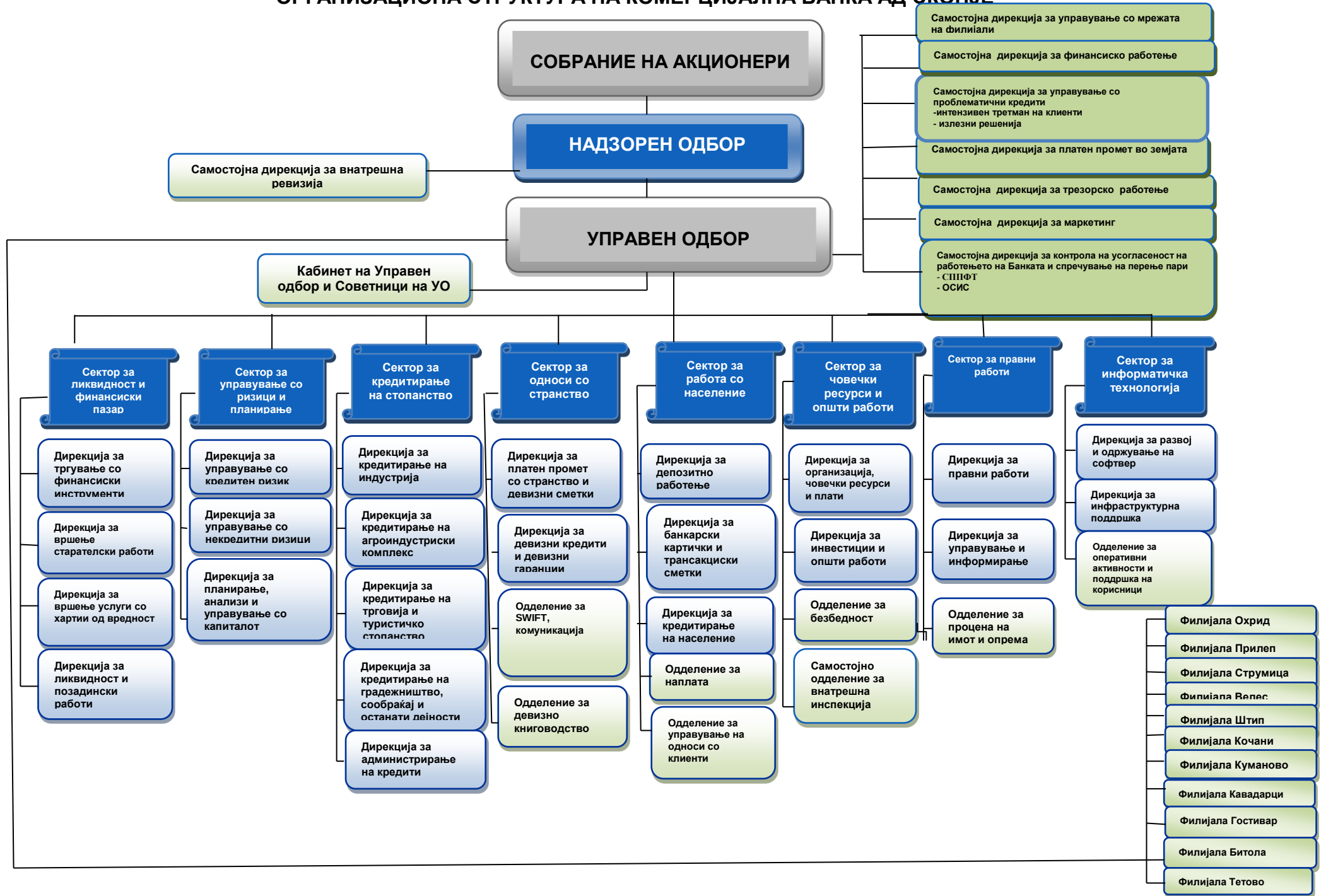
Како позначајни проекти кои ги реализираше и ги поддржа Координативното тело за општествена одговорност на Банката, се:

- Учество на вработени на хуманитарниот велеслалом во Маврово, каде собраните средства од котизација беа донирани за згрижување бездомни животни, при што еден вработен од Банката освои II (второ) место во конкуренција од 84 натпреварувачи;
- Традиционално учество на 16 Виз ер Скопски маратон на 24 вработени од Банката, преку кое го промовираме здравиот начин на живот, при што маратонците од Комерцијална банка постигнаа одлични резултати во следните дисциплини: маратон, полумаратон и штафетен маратон;
- Доделена наградата „Еко вработен“;
- Поддршка и поттикнување на здравите навики на вработените и на клиентите на Банката преку финансирање на поставување урбана опрема и покриен паркинг за велосипеди;
- Волонтерски донации од вработените во Банката за Денот на гладот и Денот на солидарноста - 16 Октомври, со кои се собраа 42 пакети со прехранбени производи и се донираа на социјално ранливи групи граѓани во соработка со Црвениот крст на Општина Центар;
- Оддржани се онлајн предавања на 500 ученици од средното училиште СЕПУГС „Васил Антевски Дрен“ во рамките на Програмата на училиштето за феријална практика, која пак е задолжителен елемент од наставниот курикулум во дуалното стручно образование. Вработени од Комерцијална банка на средношколците им пренесоа практични вештини и знаење на теми од суштинско значење за нивното образование, идно вработување и градење здрави финансиски навики;
- По повод новогодишните празници, 440 дечиња од социјално загрозуени семејства добија новогодишни пакетчиња, собрани преку традиционалната волонтерска донација на вработените и на Синдикалната организација на Банката.

Скопје, февруари 2021 година

УПРАВЕН ОДБОР

ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА НА КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА АД СКОПЈЕ

Комерцијална Банка АД Скопје

02-100-423/1 12-02-2021

Орце Николов 3, 1000 Скопје, п.факс 563
т: +389 2 3168 168, контакт центар: +389 2 3296 800
SWIFT: KOB5MK2X
e-mail: contact@kb.com.mk, www.kb.com.mk

Согласно член 384-а од Законот за трговски друштва, Управниот одбор на Комерцијална банка АД Скопје, ја дава следната

ИЗЈАВА

Ние, долупотпишаните членови на Управниот одбор на Комерцијална банка АД Скопје изјавуваме дека:

Надзорниот одбор на Комерцијална банка АД Скопје на ден 28.06.2018 година донесе Кодекс за корпоративно управување во Комерцијална банка АД Скопје.

Кодексот за корпоративно управување во Комерцијална банка АД Скопје е објавен на интернет страницата на Банката.

Банката во целост ги почитува и применува одредбите на Кодексот за корпоративно управување. Покрај, правилата пропишани со закон и подзаконската регулатива, Банката во Кодексот за корпоративно управување има пропишано и одредби кои се однесуваат на составот и надлежностите на Кредитниот одбор како и правила за составот и надлежностите на Одборот за надгледување на информативната технологија.

При примената на Кодексот за корпоративно управување Банката не отстапува од пропишаните правила и принципи.

УПРАВЕН ОДБОР

ГЛАВЕН ФИНАНСОВ ДИРЕКТОР
Маја Стевкова Штеријева

ГЛАВЕН ОПЕРАТИВЕН ДИРЕКТОР
Илија Илоски

ГЛАВЕН ИЗВРШЕН ДИРЕКТОР

Хари Костов

